

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις » (Α΄ Κο 1,30)

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Ε΄
ΕΤΟΣ ΟΗ΄
ΜΑΡΤΙΟΣ 2023
Άρ. Φύλ. 926

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

Μηνιαίο Ύργανο

Όμωνύμου Όρθοδόξου Αδελφότητας

ΚΩΔΙΚΟΣ: 2534

Τεύχ. 926, ΜΑΡΤΙΟΣ 2023

Όδιοκτησία - Όκδοση
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
Πέλοπος 7, 546 33 Θεσ/νίκη
Τηλ. - fax: 2310 270630, 274518
www.apolytrosis.gr
e-mail: apolytrosis@otenet.gr

Δ/ντής Συντάξεως:
Γεώργιος Μυτιληναίος
Άλ. Συμεωνίδη 6, 54639 Θεσ/νίκη

Δημιουργικό, προεκτύπωση,
καλλιτεχνική επίμελεια:

«Χριστιανική Όελπίς»

Όρθόδοξη Αδελφότητα,
Φίλυρο Θεσ/νίκης
Τηλ.: 2310 677136

Όκτύπωση - βιβλιοδεσία:
«ΛΙΘΟΣ», Κιάτο Κορινθίας
Τηλ.: 27420 20584

Ότήσια συνδρομή:

Όσωτερικού: 12Ό

Όξωτερικού: 35Ό

Κύπρου: 25Ό ΗΠΑ: 45Ό

Καναδά: 50Ό Αύστραλίας: 55Ό

Άρ. λογ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ:

6074010115324

Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»

Γιά τούς συνδρομητές
τού έξωτερικού

IBAN: GR 94 0171 0740 0060

7401 0115 324

Μέγαρο τής Βουλής τών Έλλήνων

Περιεχόμενα

Ό Χρεωλύτης	67
Όρθοδοξία: Ό νίκη πού νίκησε τόν κόσμο	68
Άπό τή δημιουργία στήν άναδημιουργία.....	70
Όσθήτα νηστείας.....	72
Παρακαταθήκη ιερή	74
Τυφλότητα.....	76
Άσάλευτο στήριγμα τής πίστης	77
Προορισμός μας ό άγιασμός (Α΄ Θε 4,7).....	78
Ό δημώδης ποίηση καί τό «ποιητικό» 1821 ..	80
Ό Έλλάδα καί οι Ό Έλληνες μέσα άπό τά τουρκικά σχολικά βιβλία (Γ΄)	82
Θαύμα ήρωισμού	85
Τά «παράσημα» τού στρατηγού	86
Όδη στόν Μακρυγιάννη (ποίηση).....	88
«Όμεις κοιτάμε πρós τήν Έλλάδα»	89
Ότήν κορφή ενός πλάτανου (διήγημα).....	91
Ότή μνήμη τών Τριών Μεγάλων	94
Όζητώντας τά γεγονότα	95

ΕΞΩΦΥΛΛΑ

ΜΠΡΟΣΤΑ: Κυριακή τής Σταυροπροσκυνήσεως στόν Παλαιό Μητροπολιτικό Ναό Βεροίας. Φωτο: π. Κοσμάς Καραγιάννης.

ΠΙΣΩ: Νωπογραφίες, Μέγαρο τής Βουλής τών Έλλήνων, Αίθουσα τών Όπασπιστών.

Ὁ Χρεωλύτης

Μοιάζει μέ εὐφάνταστο μυθιστόρημα. Ὁ ἄρχοντας τῆς δημιουργίας ἄνθρωπος, παρά τὴν πληθώρα τῶν ἀγαθῶν του, χρεωκοπημένος· καταδικασμένος σέ αἰώνιο θάνατο, δίχως ἐλπίδα σωτηρίας. Μά κάτι ἀνέλπιστο, πού ξεπερνᾶ κάθε προσδοκία, σημειώνει ἡ Ἱστορία: "Ἐρχεται «ὁ πάντων χρεωλύτης ἀνθρώπων» καί σχίζει τό χειρόγραφο τοῦ ἀνεξόφλητου χρέους: Αὐτεπάγγελτος ἦρθε ὁ χρεωλύτης Κύριος «χάριν δοῦναι θελήσας ὀφλημάτων ἀρχαίων...», μᾶς θυμίζει ἡ Ἐκκλησία μας μέ τὴν ὑπέροχη ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν.

Ὅποιος ἔχει νιώσει τό βάρος τοῦ χρέους νά τόν πιέζει, αὐτός μπορεῖ νά ἀντιληφθεῖ τί σημαίνει «χρεωλύτης». Μεγάλος εὐεργέτης! Γιά τὴν ψυχὴ πού ἔχει συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότητάς της, πού ἀντιλαμβάνεται ὅτι βαρύτερο ἀπὸ κάθε ἄλλο χρέος εἶναι τό χρέος τῆς ἀμαρτίας, μέγιστος, μοναδικός εὐεργέτης εἶναι ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός. Εἶναι ὁ μόνος πού μπόρεσε νά ξοφλήσει αὐτό τό χρέος. Καί μάλιστα ὄχι μέ τὴν παντοδυναμία του, ἀλλὰ μέ τὴ θυσία τῆς ἀσύλληπτης ἀγάπης του. Ἐξάλειψε «τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον... προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ» (βλ. Κλ 2,14). Μᾶς ἐξαγόρασε, καταβάλλοντας πανάκριβο τίμημα: τό πανάγιο αἷμα του!

Γιά νά ἰσχύσει, βέβαια, ἡ ἐξόφληση τοῦ μεγάλου χρέους μας, πρέπει νά προστρέξουμε στό ταμεῖο τῆς χάριτός του, πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Αὐτὴ χορηγεῖ τὴν ἄφεση τῶν ἀμαρτιῶν μέ τὰ Μυστήριά της. Ἡ περίοδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς μᾶς προσφέρει μία ἀκόμη εὐκαιρία νά προσέλθουμε στὴν ἱερά Ἐξομολόγηση καί στὴ θεία Κοινωνία. Νά καταθέσουμε στό πετραχήλι τοῦ πνευματικοῦ τῆ μετάνοιά μας καί νά κοινωνήσουμε τό σῶμα καί τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ, πού «καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας» (Α' Ἰω 1,7).

Βαθύτερη θά εἶναι τότε ἡ εὐγνωμοσύνη μας καί γιά Ἐκείνη πού προβάλλει ἰδιαίτερα τίς μέρες αὐτές καί τιμᾶ ἡ Ἐκκλησία μας· γιά τὴν πρώτη συνεργό τοῦ Θεοῦ στό ἔργο τῆς σωτηρίας μας. "Ἄν ἡ νεαρή Παρθένος τῆς Ναζαρέτ δέν ἔλεγε τό «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου» (Λκ 1,38), θά ἤμασταν ἀκόμη βαρυφορτωμένοι μέ τό ἀσήκωτο φορτιῶ τῶν ἀμαρτιῶν μας! Ἡ δικὴ της ὑπακοὴ τὴν κατέστησε θεωμένη ὑπαρξη, πρότυπο τῆς Ἐκκλησίας καί κάθε λυτρωμένης ψυχῆς, ἀλλὰ καί ἀκοίμητη πρεσβεία στὸν θρόνο τοῦ θεανθρώπου Υἱοῦ της γιά τὴ δικὴ μας λύτρωση.

Μαζί μέ τίς τόσες ἄλλες εὐχαριστίες πού τῆς χρωστοῦμε γιά τίς ἀναρίθμητες εὐεργεσίες της στὴν πατρίδα μας καί στὸν καθένα μας προσωπικά, ἄς μὴ λησμονοῦμε νά τὴν εὐχαριστοῦμε καί γι' αὐτὴν τὴν πρωταρχικὴ καί ἀνεκτίμητη προσφορά της στὴν ἀνθρωπότητα!

Ὁρθοδοξία: Ἡ νίκη πού νίκησε τόν κόσμο

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά καυχηθεῖ γιά διάφορες νίκες του. Ἡ πρώτη του νίκη ἦταν, ὅταν, γυμνός ἀπό κάθε προστασία, κατόρθωσε νά ἐπιβιώσει μέσα στή φύση καί στίς φοβερές ἀντιξοότητές της. Δεύτερη νίκη του ἦταν, ὅταν ἄρχισε νά δημιουργεῖ πολιτισμό, ὅταν δηλαδή πέρασε ἀπό τήν ἐπιβίωση στή ζωή πού ικανοποιούσε βαθιές ἐπιθυμίες του, ἀνώτερες ἀπό ἐκείνες τῶν ζώων. Τρίτη νίκη του ἦταν ἡ διείδυσή του στά μυστικά τῶν φυσικῶν νόμων. Καί τέταρτη νίκη του, τήν ὁποία κάποιοι θεωροῦν καί σάν τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας, ἡ ἀπαγκί-στρωση του ἀπό τή γῆ καί τό ἄνοιγμά του στό σύμπαν.

Δέν θά ἐξετάσουμε ἐδῶ κατά πόσον οἱ νίκες αὐτές εἶναι ὀλοκληρωμένες ἢ ἀ-προσπασματικές καί ἀνατρέψιμες. Ἐξάλλου σήμερα, ἀρξαμένου ἤδη τοῦ 21^{ου} αἰ., καθώς ὁ πόλεμος μαίνεται στήν καρδιά τῆς γηραιᾶς (ἐν ἁμαρτίαις...) «φωτισμένης» Εὐρώπης καί ἡ ἐπιδημία (ναί, ἐπιδημία στόν δυτικό κόσμο τοῦ 21^{ου} αἰ.!) τοῦ νέου κορωνοϊοῦ μετράει ἀκόμη καθημερινά θύματα, τό ἐρώτημα αὐτό μοιάζει σχεδόν εἰρωνικό... Θά ἐπισημάνουμε μόνο τό ἐξῆς: Μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά πέτυχε πολλά ἢ λίγα, ὅμως ὅ,τι κι ἄν ἔκανε, ὅσο κι ἄν πάλεψε, παρέμεινε ἀθεράπευτα δέσμιος τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου. Κι ὅταν λέω φθορά καί θάνατος, δέν ἐννοῶ μόνο τό τέλος τῆς βιολογικῆς ζωῆς. Ὁ θάνατος βέβαια τῆς φυσικῆς μας ὑπόστασης εἶναι κάτι τό τραγικό, ὅμως ἐξίσου τραγικός εἶναι καί ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς μας. Πῶς τά καταφέ-ραμε καί ἐν μέσῳ τόσων ἀγαθῶν καί ἀνέσεων πνιγόμαστε στήν ἀπουσία νοήματος; Γιατί τελικά ζοῦμε, θά μπορέσει νά μᾶς ἐξηγήσει κανεῖς ἀπό τούς σοφοῦς μας; Ἡ θά ἀγωνιζόμαστε καί θά ματώνουμε κάθε μέρα χωρίς νά ξέρουμε τόν λόγο; Τελικά πού πᾶμε; Τί θέλουμε; Χλευάζουμε τίς θρησκείες γιά τά περί τῆ ζωῆ μετά τόν θάνατο, ἀλλά εἴμαστε ικανοί νά ἀπαντήσουμε στό ἐρώτημα πού γράφει ὁ «περιθωριακός» 20χρονος(!) στόν ἀπέναντι τοῖχο: «Ἐπάρχει ἄραγε ζωή πρὶν τόν θάνατο;»...

Μπροστά σ' αὐτή τή σκοτεινή ἄβυσσο τῶν ἀδιεξόδων πού καλύπτει τίς καρδιές,

στέκει όλόφωτος οδηγητικός φάρος ή όρθόδοξη χριστιανική πίστη. Είναι ή πίστη «ή νικήσασα τόν κόσμον», όπως γράφει ό ευαγγελιστής Ίωάννης (Α΄ Ίω 5,4). Διότι άν «κόσμος» θά πεί αυτό τό άδιαπέραστο κλειστό σύστημα πού δέν θέλει νά ξέρει τόν Θεό και ήδονίζεται ν' άργοπεθαίνει βουλιάζοντας στά ποικίλα τέλματά του, ή Όρθοδοξία, δηλαδή ή άνόθευτη χριστιανική αλήθεια, παραμένει αιώνια ό θρίαμβος τής άνάστασης· ή έγγύηση μιås άλλης ποιότητας ζωής, έλεύθερης, θεϊκής! Κι άν ό κόσμος τήν πολεμά μέ μανία, κι άν ξεσπά πάνω της τρομερός ό άδης, διότι τολμά νά λευτερώνει τούς νεκρούς του, αυτή ύπερισχύει και ζει και τραβάει μπροστά!...

Ή πίστη αυτή διατήρησε αλώβητα μέσ στους αιώνες ως κόρην όφθαλμού δύο ζωτικής σημασίας χαρακτηριστικά της:

1. Παρέμεινε πιστή στό ευαγγέλιο του Κυρίου της Ίησού Χριστού και άρνήθηκε νά ύπακούσει σέ ανθρώπινες αυθεντίες. Δέν προσκύνησε κανέναν άλλον «Κύριο». Άντίθετα, άκόμη κι όταν γι' αυτή τήν πιστότητά της αντιμετώπισε τίς φυλακές, τίς έξορίες, τούς τροχούς, τά ίκριώματα, τούς άκρωτηριασμούς και τά θηρία, δέν θυσίασε ούτε ένα γιώτα από τήν όμολογία της.

2. Ή αναφορά της ήταν πάντοτε ό Ούρανός, όχι ή γή. Δέν μεταβλήθηκε ποτέ σέ κοσμική δύναμη και ούδέποτε έγινε καθεστώς. Προτίμησε νά γυμνητεύσει, νά περιφέρεται μέσα στον κόσμο πένης και πλάνης, νά καταφεύγει κυνηγημένη «έν έρημίαις... όρεισι και σπηλαίοις και ταίς όπαίς τής γής» (Έβ 11,38), παρά ν' άνταλλάξει τήν έλπίδα της μέ χώμα και λάσπη.

Κι αυτά τά άπόλυτα «δέν», πού τής κόστισαν και τής κοστίζουν αίμα, πόνο, άπόρριψη, περιφρόνηση, δέν είναι άκριτη στενοκεφαλία, όπως ένίοτε λέγεται ή ύπονοείται. Είναι άκριβώς άρνηση του θανάτου, του όποιουδήποτε θανάτου. Ή Όρθοδοξία δέν είναι «έπαναστάτης χωρίς αιτία», ένας σαλεμένος Δόν Κιχώτης πού πολεμάει τά σύννεφα! "Άγιοί της είναι οι χιλιάδες τών μαρτύρων πού σφαγιάστηκαν, έπειδή άκριβώς ήταν τέτοιοι, «στενοκέφαλοι». Είναι τά πλήθη τών παιδιών της πού προτίμησαν νά γίνουν ολοκαύτωμα παρά νά δεχτούν και τήν έλάχιστη έστω ύποχώρηση σέ θέματα πίστης! Ήταν όλοι αυτοί φονταμενταλιστές, όπως βιαζόμαστε πολλές φορές νά χαρακτηρίσουμε τέτοιες συμπεριφορές; Δέν ήξεραν από άγάπη, συγκατάβαση και εύρύ πνεύμα; Και ξέρουμε έμεις, οι άκαπνοι;...

Ή όρθόδοξη πίστη, ύπογραμμίζει ό άπόστολος Παύλος, δέν είναι ιδέες. Είναι τό πρόσωπο του Κυρίου Ίησού Χριστού πού μπορούμε νά άντικρίσουμε στον κόσμο αυτόν. Σέ τούτη τή γή οι χριστιανοί «διά πίστεως γάρ περιπατούμεν, ού διά είδους» (Β΄ Κο 5,7). Δέν βλέπουμε τόν Κύριό μας μέ τίς αισθήσεις μας, αλλά τόν βλέπουμε διά τής πίστεως (βλ. Έβ 11,1). Συνεπώς, όποιαδήποτε παραχάραξη αυτής τής πίστης, «τής άπαξ παραδοθείσης τοίς άγίοις» (Ίδ 3), παραχαράσσει τήν εικόνα του ίδιου του Σωτήρα και φυσικά και τή δωρεά του. Βέβαια είναι δικαίωμά μας νά έπιλέξουμε κάτι τέτοιο, όμως στην περίπτωση αυτή νά τό ξέρουμε: Μπαίνουμε και πάλι κάτω από τόν ζυγό τής άμαρτίας, και τό φαράγγι του θανάτου χάσκει ξανά κάτω από τά πόδια μας άδυσώπητο...

Εύ. Αλ. Δάκας

Ἀπό τή δημιουργία στήν ἀναδημιουργία

«Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν». Εἶναι ἡ πρώτη φράση τοῦ ἱεροῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τίθεται ὡς ἐπικεφαλίδα ὄχι μόνον διηγήσεων γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου, πού ἀκολουθοῦν ἀμέσως μετὰ, οὔτε μόνον τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως, πού εἶναι τὸ πρῶτο στῆ σειρά, ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρης τῆς συλλογῆς τῶν 49 βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Μὲ δέκα λέξεις ὁ ἱερός συγγραφέας περιγράφει τὴν κεντρικὴ ἰδέα ὅλης τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸν κεντρικὸ ἄξονα γύρω ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἐλίσσεται ὅλη ἡ ἱστορία καὶ ἡ θεολογία τῆς ἀγίας μας Γραφῆς: τὰ πάντα μέσα στὸν κόσμο καὶ στὴν ἱστορία ἀρχίζουν ἀπὸ τὸν Θεό, κατευθύνονται καὶ τελειώνουν μὲ τὸν Θεό, πού εἶναι Δημιουργός «ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων». Ἡ πίστη αὐτῆ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὀνομάζεται μονοθεϊστικὴ καὶ περιέχει τὸ ἀπλό καὶ σαφές μήνυμα: στὸν κόσμο τοῦ οὐρανοῦ ὑπάρχει ἕνας μόνον Θεός καὶ στὸν κόσμο τῆς γῆς ὅλα ἔχουν ἀρχὴ στὸν ἄνω καὶ στὸν χρόνον. Ἔχουν ἔρθει ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία στὴν ὑπαρξιν μὲ τὴ βούλησιν καὶ τὴ δημιουργικὴ δύναμιν τοῦ Θεοῦ.

Μὲ τὴν παραπάνω φράσιν ἡ θεόπνευστη ἀγία Γραφή κατακρημνίζει ὅλες τὶς ἀνθρώπινες φιλοσοφίες καὶ ἀντιλήψεις σχετικὰ μὲ τὴν ὑπαρξιν τοῦ κόσμου, οἱ ὁποῖες, παρὰ τὶς ἐπιμέρους διαφορές τους, χωρίζονται σὲ τρεῖς μεγάλες κατη-

γορίες: τὸν **ὑλισμὸ**, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι ἡ ὕλη εἶναι αἰώνια καὶ μόνον μορφές ἀλλάζει μέσα στὸν χρόνον· τὸν **πανθεϊσμὸ**, ὁ ὁποῖος πιστεύει ὅτι κομμάτια τῶν θεοτήτων εἶναι διάσπαρτα καὶ ἐνσωματωμένα μέσα στὰ φυσικὰ ἀντικείμενα, καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ λατρεύονται ὡς θεοί· καὶ τὸν **δυϊσμὸ**, ὁ ὁποῖος φρονεῖ ὅτι ὁ κόσμος κυβερνᾶται ἀπὸ δύο ἀντίπαλες θεότητες ἢ δυνάμεις, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, καὶ νικᾷ ἡ μία τὴν ἄλλη κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἀέναου πολέμου μεταξὺ τους.

Κατοικώντας ἀνάμεσα σὲ ἀρχαίους λαούς -ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον μέχρι τὴ μακρινὴ Μεσοποταμία- μὲ τέτοιου εἴδους θρησκευτικὴς παραδόσεις σύγχυσης, εἰδωλολατρίας, δεισιδαιμονίας καὶ προλήψεων, ὁ λαὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κατάφερε μὲ τὴ μονοθεϊστικὴν του πίστην, σὸ ποσοστὸ πού τὴ διατήρησεν καθαρὴν, ὄχι μόνον νὰ διαφυλαχθεῖ καὶ νὰ μὴν παρασυρθεῖ τελείως, ἀλλὰ νὰ βρεθεῖ καὶ σὲ θέσιν ἰσχύος. Καιρικὰ φαινόμενα, ζῶα, γεγονότα καὶ παραστάσεις τῆς καθημερινότητος πού ἀναστάτωναν τὸν εἰδωλόλατριν δὲν εἶχαν τὸν ἴδιον ἀντίκτυπον στὸν Ἰσραηλίτην. Αὐτὸς γνώριζε ὅτι ὅλα ἐνεργοῦν, κινούνται καὶ πραγματοποιοῦνται κάτω ἀπὸ τὸ ἄγρυπνον βλέμμα τοῦ Θεοῦ, πού δημιούργησεν καὶ κυβερνᾷ τὸ σύμπαν. Γινόταν ἔτσι φανερό ὅτι μόνον μὲ τὴν μονοθεϊστικὴν πίστην, ὅπως διδάσκεται στὴ βιβλικὴ παράδοσιν, μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ διατηρεῖ

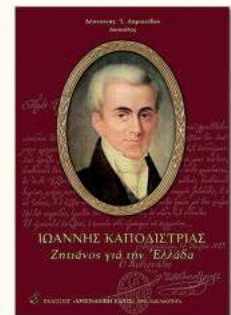
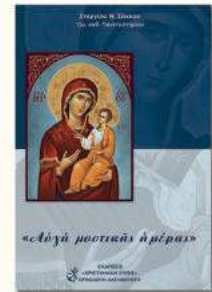
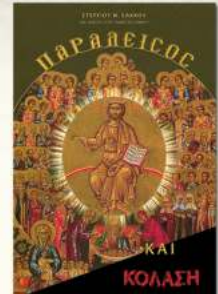
τήν έσωτερική του έλευθερία καί νά εΐναι σέ θέση νά κρίνει όλα τά σχήματα αυτού του κόσμου, νά διακρίνει τά αληθινά από τά ψεύτικα καί νά μετασηματίζει τά βλαβερά σέ ώφέλιμα.

Παρόλο πού ή πίστη στην «έξ ουκ όντων» δημιουργία από τον Θεό δέν διατυπώνεται άλλη φορά ρητώς καί μέ σαφήνεια μέσα στην Παλαιά Διαθήκη παρά μόνο στο δεύτερο βιβλίο των Μακκαβαίων, πού γράφτηκε τον 1ο αϊ. π.Χ. (βλ. Β΄ Μακ. 7,28), άφθονούν μέσα στα βιβλία της οί παρόμοιοι περιεχομένου όμολογίες πίστεως των ιερών συγγραφέων ότι ο Θεός του Ίσραήλ είναι ο μόνος πραγματικός Θεός πού ζει, ύπάρχει, έξουσιάζει όλα τά στοιχεία της φύσεως καί κυβερνά τις τύχες των λαών, την ιστορία. Στόν Ίώβ, πού αναρωτιέται για τά έργα του Θεού, Έκείνος του άπαντά: «Ποιός είσαι έσύ πού τά δικά μου σχέδια άμφισβητείς; Γιατί μιλάς για πράγματα πού δέν καταλαβαίνεις;... Που ήσουν έσύ, όταν έγώ θεμελιώνα τή γή; Πές μου το, άν τό γνωρίζεις» (βλ. 38,2.4).

Στις έξι ήμέρες της Δημιουργίας τά πάντα στον κόσμο μας ήλθαν στην ύπαρξη καί στοιχειώθηκαν. Στις ήμέρες της έπίγειας ζωής του Κυρίου μας έπιτελέσθηκε μέ την ίδια φροντίδα καί άγάπη ή ανακαίνιση του ανθρώπου, όταν δημιουργήθηκε ο αναστημένος άνθρωπος. Η πράξη αυτή άποτυπώθηκε στή λατρεία της Έκκλησίας μας πολύ νωρίς μέ τις έξι εβδομάδες της Μ. Τεσσαρακοστής, τις όποιες αντιστοιχισαν στις έξι ήμέρες της Δημιουργίας. Οί άρχαίοι Πατέρες θέλησαν μέ αυτόν τον τρόπο νά σηματοδοτήσουν τό νόημα της λειτουργικής πορείας προς τό Πάσχα ως πορείας προς την όλική ανακαίνιση του ανθρώπου, προκειμένου νά επανέλθουμε στην άρχική κατάσταση της κατασκευής μας, δηλαδή σύμφωνα μέ τό σχέδιο καί την πρόνοια του πανάγαθου Δημιουργού νά ζούμε αιώνια, όπως ακριβώς καί ο αναστάς Κύριος.

Άθανάσιος Γ. Παπαρνάκης

ΒΙΒΛΙΟΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Βιβλιοπωλείο ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ,
Γ. Μπακατσέλου 5, Θεσσαλονίκη
τηλ. 2310 274518

e-shop <http://books.apolytrosis.gr>

Ἑσθήτα νηστείας

Κάθε Μεγάλη Σαρακοστή προβάλλει ὡς ἐξαιρετική εὐκαιρία γιὰ ζῦγι. Ὅχι ἀσφαλῶς γιατί μέ τή νηστεία ἡ ζυγαριά θά δείξει μειωμένο βάρος, ἀλλά ἐπειδή ζυγίζομαστε ὡς πιστοί μέ τή συμπεριφορά μας μέσα σ' αὐτήν τήν ἀγωνιστική περίοδο τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐξάλλου, ἡ νηστεία δέν ἀποτελεῖ αὐτοσκοπὸ ἀλλά μέσο ἀνάβασης. Πρόκειται γιὰ ἓνα «ἐργαλεῖο» πού βοηθᾷ τή μνήμη τοῦ σαρκικοῦ ἀνθρώπου νά στρέφεται ἀδιαλείπτως στόν Θεό, μία ἄσκηση πού γυμνάζει στήν ἐγκράτεια ψυχασωματικά, μία ὁδὸ πού ὀδηγεῖ στήν ἐνίσχυση τῆς θέλησης μέσα ἀπὸ τήν ἐκκοπή τοῦ διατροφικοῦ θελήματος.

Μετρᾷ πολλά αὐτή ἡ πορεία πρὸς τό Πάσχα. Δοκιμάζει τά κίνητρα τῶν κινήσεων μας, ζυγίζει τίς αὐθόρμητες τάσεις τῆς καρδιάς μας, φανερώνει ἐνδόμυχες προτεραιότητες ὑλιστικές ἢ αὔλες, ἐξετάζει θησαυρίσματα προσευχῆς ἢ κενά ράθυμης ἀποχής, ξεδιαλύνει τήν οὐσία τοῦ χριστιανικοῦ βίου ἀπὸ τό περιτύλιγμα ἑνός θρησκευόμενου πολίτη, διακρίνει τήν ἀνορθωτική ἀλήθεια ἀπὸ τήν ἀνιαρὴ συνήθεια. Ἡ μάνα Ἐκκλησία μᾶς προσφέρει μέσα στό κατασκευτικὸ Τριῶδιον καθρέφτη αὐτογνωσίας ἀλλά καί ἱαματικές πηγές.

Κεντρικὴ θέση σ' αὐτὴ τὴ σαρακοστια-

νὴ προσπάθειά μας κατέχει ἡ νηστεία. Αὐτὴ ἡ εὐλογημένη πρόκληση νά κεντραριστεῖ ὁ καθένας μέ τή γαστέρα του, ἀνάλογα, βέβαια, μέ τίς προσωπικές του δυνατότητες ὑγείας καί ἡλικίας καί πάντοτε σύμφωνα μέ τίς συμβουλές τοῦ πνευματικοῦ. Ἄλλοι παλεύουν κάποιες μέρες τῆς ἐβδομάδας μέ ὀλικὴ νηστεία κι ἄλλοι τρέφονται καθημερινὰ μέ λιγοστὴ ἀλάδωτη τροφή. Ἄλλοι πάλι δέν τρῶνε μέχρι τὴν ἐνάτη, ἐνῶ κάποιοι ἐπιλέγουν ἐπιπλέον νά στερηθοῦν κάτι πού πολὺ ἀγαποῦν, κι ἄς εἶναι ἓνα φρούτο. Ὅποια κι ἂν εἶναι ἡ διαβάθμιση τοῦ συγκεκριμένου ἀγώνα, σίγουρα ἐξασφαλίζει μεγαλύτερη ὠφέλεια στήν ψυχὴ, ὅταν συνδυάζεται μέ μιὰ εὐρύτερη ἔννοια νηστείας.

Κάθε ἄσκηση πού γίνεται ἐκούσια, μέ ἐνθουσιασμό καί χαρὰ ἀποκτᾷ βαθύτερες διαστάσεις. Ἡ νηστεία πού ἀπελευθερώνεται ἀπὸ πρεποντολογίες καί ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν ἐνσυνείδητη βούληση συγκομίζει καρπούς ἀγαλλίασης. Λειτουργεῖ ὡς ἐπίγονο τῆλεγράφημα στόν οὐρανὸ καί διατυπώ-

νει έμπρακτα τόν διακαή πόθο τής ψυχής νά δεχθεί τήν επίσκεψη τής θείας χάριτος. Άποτυπώνει χωρίς λόγια τό καυτό αίτημα νά έγγισει ό άνθρωπος τόν Θεό. Ξεφεύγει από τά στεγανά όρια μιός τυπικής ξερής νηστείας καί δίνει ώθηση στήν ψυχή νά άσκηθει όλιστικά.

Μέσα από μιά τέτοια προοπτική, ή νηστεία έπεκτείνεται καί άγκαλιάζει τή σωτήρια έγκράτεια στό λόγια. Παίζει τόν ρόλο χαλιναριού στήν τραχιά μας γλώσσα. Μιά πνευματική άποχή από λιπαρές τροφές γίνεται άσπίδα σέ ρυπαρές ροπές, φτερώνει τήν ψυχή στίς λατρευτικές εύκαιρίες τής Σαρακοστής καί ή μετοχή στίς έκτεταμένες Άκολουθίες γίνεται γεύση έξωχρονικής ζωής, άπόλαυση άγγελικής κοινωνίας. Μιά ένσυνειδητη πάλη νηστείας έπενδυμένη μέ θερμή προσευχή άξιοποιεί συνακόλουθα τήν «πυρηνική» δύναμη του Μεγάλου Άποδείπνου, πού μέ τίς καταναυκτικές εύχές του συντρίβει όγκους καί καυχήματα, καταπολεμά τήν εύπερίστατο άμαρτία.

Τόσα θετικά βιώματα συνοδεύουν τήν ώφελιμότατη νηστεία! Η Ίδια ή λέξη βέβαια άποδίδεται ως άρνηση τροφής. «Νή - έσθίω» = «δέν τρώω». Αυτό όμως όχι για νά ταλαιπωρήσω τό σώμα μου ούτε για νά έπιβαρύνω τήν ύγεια μου, αλλά για νά άκολουθήσω ειδική διατροφή ως πνευματικός άθλητής πού σκοπεύει νά αφήσει τίς κερκίδες καί νά κατεβεί στό στάδιο ως άγωνιστής κατά τών παθών. Νηστεύω για νά ντυθώ τήν άρετή, νηστεύω για νά λάβω ένδυμα μετάνοιας. Η νηστεία βοηθά πολύ τήν ψυχή νά ώραίσει, νά παραμερίσει τίς μικρότητες τής ύλης καί νά έστιάσει στήν αιωνιότητα. Εϊδικά στήν Προηγιασμένη θεία Λειτουργία, όταν ό πιστός μεταλαμβάνει στό τέλος τής ήμέρας, ζει μέσα σέ αυτή τήν έκτακτη άσκηση ένα βίω-

μα μυστικό, αυτό τής γλυκιός άπαντοχής τής ένωσης μέ τόν Θεό. Καί τό αίσθημα τής πείνας έπιτείνει τήν καλή άδημονία, γιατί πλησιάζει ή ώρα τής μέγιστης χαράς στόν ανθρώπινο βίο, τής θείας Μετάληψης.

Μέ αυτή τήν ύψηλή έννοια ή νηστεία ντύνει τόν άνθρωπο μέ άγωνιστική πανοπλία. Ο νήσις, μύστης καί λάτρης του Θεού, ένδύεται τήν όλόλαμπρη έσθήτα τής νηστείας, αισθάνεται τήν ένδυνάμωση τών πνευματικών άντιστάσεων. Ο διακριτικός καί γηθόσυνος νηστευτής έπικυρώνει τόν βιβλικό λόγο, καθώς ή καρδιά του εύφραίνεται μέσα σ' αυτόν τόν άγώνα καί τό πρόσωπό του γίνεται θαλερό. Δέν στενοχωρείται, δέν νιώθει νά του λείπει τίποτε. "Ο,τι έσθίει κι ό,τι δέν έσθίει αφήνει αίσθηση χαράς, έφόσον ή έπιλογή γίνεται φιλότιμα για τήν άγάπη του Χριστού. Βιώνει τή μακαριότητα, καθώς φιλοξενεί μέσα του τόν πιό μεγάλο έπισκέπτη, Αυτόν πού εύφραίνεται, καθώς μάς παρέχει τή δική του εύφροσύνη.

Μιά τέτοια εύφρόσυνη νηστεία καλλιεργεί τή λυτρωτική χαρμολύπη, συντρέχει ως άρωγός στό χαροποιό πένθος πού εξαίρουν οί Πατέρες, έπιτείνει τό μήκος τής μετάνοιας, ή όποία είναι τόσο άπαραίτητο νά διατρέχει κάθε στιγμή τής έπιγείας ζωής μας. Στόν κόπο αυτής τής άνάβασης έρχονται συνοδοιπόροι έκατομμύρια άσκητές καί νηστευτές, οί άγιοι, οί «τήν γην ούρανώσαντες» μέ τήν άγωνιστική ζωή τους. Αυτόι ένδύθηκαν ήδη τή δόξα του Θεού. Έμεις, οί βαπτισμένοι στό όνομά του, έχουμε ένδυθει τόν Χριστό καί ως μέλη τής στρατευομένης Έκκλησίας ένδυόμαστε τήν έσθήτα τής νηστείας καί όδεύουμε στό Τραπέζι τής χαράς, στήν πανήγυρη τής Άνάστασης!

A. T.

ὁ π. Ἀλέξανδρος

ὁ π. Μιχαήλ

ὁ π. Βίκτωρ

Οι άγιοι στη ζωή μας

Παρακαταθήκη ιερή

Ἱερός, Ναός Αναλήψεως τοῦ Μπερντιάνσκ

Τὴν ὥρα τῆς προσκομιδῆς -ἐκεῖ στήν κόγχη, ὅπου ἐπιτελεῖται τὸ Μυστήριον τῶν μυστηρίων- ξετυλίγεται μιὰ ἱερὴ ἀλυσίδα πολλῶν ὀνομάτων. Ἀνάμεσά τους εἶναι ὅλοι ἐκεῖνοι, πού «ἐν ἡμέραις πονηραῖς ἐν αἰς ἡ τῶν πολλῶν ἀγάπη ἐψύγη», βάδισαν μέ τὸ τίμημα τῆς ἀγάπης τους στὸν Κύριον Ἰησοῦ. Ἔγιναν τὰ ἐθελούσια θύματα μέ τὴ μαρτυρία καὶ τὸ μαρτύριό τους. Ἔσπευσαν νὰ κληρονομήσουν τὰ λάφουρα τοῦ Σταυροῦ. Ἴσως ἐκεῖ -μέσα στὴ θεία Λειτουργία- τὰ φθαρτὰ μας μάτια μποροῦν νὰ ἀντικρίσουν τὸ θαῦμα αὐτοῦ τῆς ἀγιότητος. Εἶναι παρούσες οἱ ἀμέτρητες ψυχές «τῶν ἀπ' αἰῶνος μαρτύρων», «τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ».

Ἐκεῖ -πλάι στὸν ἱερέα πού προσκομίζει- συνιερουργοῦν θαυμαστοὶ οἱ ἱερομάρτυρες τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα. Σέ χρόνια κατατρεγμοῦ γιὰ τὴν Ἐκκλησία παίρνουν τὴν ἥρωικὴ ἀπόφαση νὰ ἀναδεχτοῦν τὴν ἱεροσύνη. Κρατοῦν μέ πιστότητα τὴν ἱερὴ παρακαταθήκη τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Συντάσσονται στὴ στρατιὰ τῶν λυτρωμένων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, πού πόθησαν τὸ μαρτύριο καὶ τὸ ὑπέμειναν μέ χαρὰ.

Στὰ βόρεια παράλια τῆς Ἀζοφικῆς θάλασσας, μιὰ μικρὴ πόλη, τὸ Μπερντιάνσκ, σκεπάζεται ἀπὸ τὴν πατρικὴ προστασία τῶν τριῶν ὁμολογητῶν κληρικῶν. Εἶναι ὁ π. Μιχαήλ Μπογκοσλόφσκι,

ὁ π. Ἀλέξανδρος Ἰλιένκωφ καὶ ὁ π. Βίκτωρ Κιράνωφ. Εἶναι ζεστὴ ἀκόμη ἡ φωτιὰ τῆς ἀγάπης τους στὸν Ἰησοῦ, πού θέλησαν νὰ ὑπηρετήσουν μέ τὴν ἱεροσύνη τους. Μένει θαλερό τὸ φῶς τῆς λυχνίας τους, πού θέριευε ὅσο φυσοῦσαν οἱ ἀγέρηδες τῆς ἀθεΐας. Λάμπει -χρυσός γνήσιος- ἡ θεολογικὴ τους κατάρτιση στὸ Ἐκκλησιαστικὸ Σεμινάριο τῆς Ταυρίδας, στὴ Συμφερούπολη. Μέσα στίς οἰκογένειές τους διαφυλάγουν, μέ φρόνημα ὁμολογίας, τὸν θησαυρὸ τῆς πίστεως. Ποιμαίνουν τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ μέ θυσιαστικὴ ἀγάπη. Ἱερουργοῦν καὶ μεταδίδουν στοὺς πιστοὺς τὸν ζωντανὸ Κύριο.

Ἀξιῶνονται νὰ γίνουν συνεφημέριοι στὸν ναὸ τῆς Ἁγίας Σκέπης στὸ Μπερντιάνσκ- στὸν μόνο ναὸ πού δέν ἔχουν κλείσει οἱ μπολσεβίκοι. Νὰ τὸν γκρεμίσουν θέλουν, ὅπως πρὶν ἀρκετὰ χρόνια ἔκαναν μέ τὸν ναὸ τῆς Ἀναλήψεως. Πρόφαση προβάλλουν τὴν ἀνάγκη νὰ χρησιμοποιήσουν τὰ τοῦβλα του γιὰ τὴν ἀνέγερση σχολείου. Δέν δειλιάζουν οἱ εὐλογημένοι διάκονοι τοῦ Θεοῦ. Ἐπισκέπτονται ἕνα-ἕνα τὰ σπίτια τῶν πιστῶν, τοὺς ἐνημερώνουν καὶ τοὺς καλοῦν σέ ἔκτακτῃ ἐνοριακῇ συνέλευση. Στίς 8 Ἰανουαρίου 1937 -παρὰ τὸν φανερό διωγμὸ καὶ τὴ σκληρὴ τρομοκρατία- συνάσσονται τέσσερις χιλιάδες πιστοὶ. «Δέ θὰ ἐπιτρέψουμε νὰ κλείσουν τὴν ἐκκλησία... νὰ στερηθοῦμε τὴν τελευταία μας παρηγοριά. Θὰ ἀντισταθοῦμε. Ἄν οἱ ἀρχές θέλουν νὰ κτίσουν

σχολείο, θά μαζέψουμε χρήματα καί θά τούς δώσουμε. Ποῦ εἶναι τὰ τοῦβλα ἀπό τίς ἐκκλησίες πού γκρεμίστηκαν ὡς τώρα; Γιατί δέν χτίστηκε μ' αὐτά οὔτε ἕνα σχολεῖο;». Σύντομα ὁ ναός κλείνει καί οἱ ἱερεῖς του ὀδηγοῦνται στίς φυλακές. Ὁδυνηρές οἱ δοκιμασίες τους. Σκληροί οἱ βασανισμοί τους. Οἱ εὐλογημένοι κληρικοί τηροῦν «τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς». Ἀξιόπιστος ὁ Κύριός τους. Μένει κοντά στόν καθένα καί τόν στηρίζει. «Οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου... κάγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὤρας τοῦ πειρασμοῦ».

«Βρίσκομαι στόν δρόμο τῆς σωτηρίας», γράφει ὁ π. Βίκτωρ στήν οἰκογένειά του. «Μέ τήν ὑπομονή στά βάσανα καί μέ τή δοξολογία τοῦ Θεοῦ ἀποκτᾶς ταπείνωση, ἡ ὁποία γεννά τήν ἀγάπη καί αὐτή ὀδηγεῖ στή σωτηρία... Ἡ ζωή μου ἐδῶ εἶναι μιὰ ζωή γκριζα, ἀξιοθρήνητη, στερημένη, γεμάτη βάσανα... Μόνον ἡ πίστη μας καί ἡ πνευματική μας ἐπικοινωνία ρίχνουν βάλαμο σέ τούτη τή βαθιά, ἀλλά ὄχι ἀκόμα θανάσιμη πληγή... Τό ξέρετε ὅτι ὑποφέρω, μολονότι δέν ἔχω διαπράξει κανένα ἀδίκημα. Μπροστά στόν Θεό βέβαια εἶμαι ἔνοχος γιά πολλά ἀμαρτήματα... Ἰκετεύετε τόν Κύριο νά μέ συγχωρέσει. Ἐγώ Τόν εὐχαριστῶ ἀκατάπαυστα γιά τό ἔλεός του... "Δόξα τῷ Θεῷ" γιά ὅλα!».

Ἀφημένος ὀλοκληρωτικά στό θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι καί ὁ π. Μιχαήλ. Κάνει τήν προσευχή του. Σχηματίζει εὐλαβικά τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Δέν εἶναι τώρα πιά μπροστά στό ποθητό του ἅγιο θυσιαστήριο. Δέχεται τίς παγερές ἀνακρίσεις στήν ὑγρή φυλακή μέ ἕνα περίστροφο στό πρόσωπο. «Πάψε νά σταυροκοπιέσαι!», τόν προστάζουν. «Ἐσεῖς ἔχετε τό δικό σας ὄπλο κι ἐγώ τό δικό μου», ἀποκρίνεται ἀτάραχα.

Μέσα στό στρατόπεδο Νοβοσιμπίρσκ ἀρρωσταίνει βαριά ἀπό τίς κακουχίες.

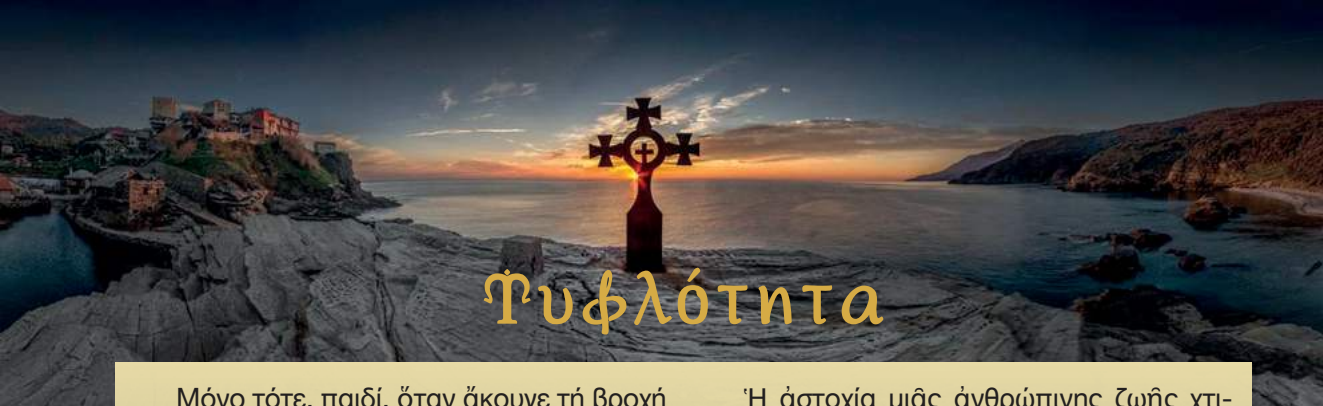
Μαζί μέ τούς ἀφόρητους πόνους ὑπομένει σιωπηλά καί τόν σαδιστικό βασανισμό ἀπό ἕναν βαρυποινίτη ἐγκληματία, πού ἤθελε νά διασκεδάσει. Ἀρπάζει τόν ἄρρωστο ἱερέα καί τοῦ ξεριζώνει μία-μία τίς τρίχες, ὄχι μόνον ἀπό τὰ μαλλιά καί τὰ γένια, ἀλλά ἀκόμα καί ἀπό τὰ φρύδια καί ἀπό τίς βλεφαρίδες τῶν ματιῶν. Μέ παραμορφωμένο τό πρόσωπο, ἀλλά μέ ἀνεξίκακη τήν καρδιά στέκεται μπροστά στόν ἐπόπτη ὁ μαρτυρικός κληρικός. Δέν ἀποκαλύπτει τό ὄνομα τοῦ βασανιστή του. Κερδίζει ἔτσι τήν ψυχή του γιά τόν Χριστό.

Ὁ π. Ἀλέξανδρος μπροστά στίς πολῦνες ἀνακρίσεις καί στούς ἀνελέητους ξυλοδαρμούς δέν λυγίζει. Τό αἰώνιο ἔπαθλό του τόν κρατᾶ σταθερό στήν ὁμολογία τῆς πίστεως. «Κράτει ὁ ἔχεις, ἵνα μηδεις λάβῃ τόν στέφανόν σου».

Οἱ πιστοί φυλάγουν μέ προσοχή καί εὐλάβεια τήν παρακαταθήκη τῶν σεβαστῶν τους ποιμένων... τήν ἀλύγιστη ὁμολογία τους, τή φωτισμένη καθοδήγησή τους, τήν πενία τους, τήν ἄσκηση. Ἀνατρέχουν στή σοφία τους σέ διαλέξεις καί συζητήσεις, ὅπου κατατρόπωναν ἀθεϊστικές θεωρίες μέ τή θεολογική τους κατάρτιση. Οἱ ναοί τους γκρεμίστηκαν... καί οἱ τάφοι τῶν λειτουργῶν τους ἔμειναν ἄγνωστοι. Ὁ θριαμβευτής Κύριος ὅμως κατέστησε ἁγίους τούς ἱερομάρτυρες, στύλους «ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ».

Τόν μήνα Μάρτιο -στίς 14, 28 καί 30-στολιζεται ἡ Ἐκκλησία, στή μικρή πόλη τοῦ Μπερντιάνσκ, «ὡς πορφύραν καί βύσσον τὰ αἵματα» τῶν ἱερομαρτύρων τῆς Ἀλεξάνδρου, Μιχαήλ καί Βίκτωρος. Συγκινημένοι οἱ πιστοί πανηγυρίζουν τή νίκη τοῦ ἐσταυρωμένου Κυρίου, πού «ἐξήλθε νικῶν καί ἵνα νικήσῃ».

Οὐρανοδρόμος

Τυφλότητα

Μόνο τότε, παιδί, όταν άκουγε τή βροχή νά πέφτει, τούς ανέμους νά φυσούν και τά ποτάμια νά κατεβαίνουν όρμητικά, άπλωνόταν μέσα του ή γαλήνη και μέσ στην καρδιά του έχτιζε βασιλεια.

Άργότερα, άρχισαν νά έρχονται στή ζωή του άλλα βασιλεια, τό ένα μετά τό άλλο, αλλά όταν άνοιγε τήν πόρτα τους, έβλεπε ότι δέν είχαν τίποτα μέσα, έρημα και άραχλα. Γι' αυτό μόλις έμπαινε, έψαχνε γρήγορα τρόπο νά βγει, γιατί σωριάζονταν πίσω του. Χρειάστηκε έτσι νά δραπετεύσει πολλές φορές στή ζωή του.

Δέν ήξερε πλέον πού πάει. Σάν νά βάδιζε στά τυφλά. Και συνεχώς έβρεχε. Μιά βροχή πού του έκρυβε τά πάντα στόν όρίζοντα και τώρα πιά του έφερνε μόνο θλίψη.

Τότε φάνηκε εκείνο τό θαμπό, ελάχιστο φώς. Σάν ένα μικρό λυχνάρι μέσα στή μνήμη του. Θυμήθηκε εκείνη τήν πρώτη γαλήνη και μία παλιά ιστορία πού είχε άκούσει τότε γιά τή δυνατή βροχή, πού γκρέμιζε τά παλάτια τά χτισμένα πάνω στην άμμο κι όχι πάνω στην πέτρα.

Είχε κατά καιρούς σκεφτεί διάφορες έκδοχές γιά τή ζωή του. Ήταν ένα άνώδυνο παιχνίδι του μυαλού του, πού του άρεσε συχνά νά τό παίζει. Τή στιγμή όμως πού ειδη μπροστά του αυτό τό λιγοστό φώς, πάγωσε. Αυτή τήν έκδοχή δέν τήν είχε βάλει ποτέ στόν νού. Τώρα όμως πού τή σκέφτηκε, του ήταν άβάσταχτη. Δηλαδή μπορούσε νά είχε ζήσει άλλιώς; Μπορούσε νά είχε θελήσει από μικρό παιδί μέχρι τώρα νά ζει «έν όσιότητι και δικαιοσύνη», άμεμπτα και μέ ακρίβεια μέσα στά σκότη, έχοντας μπροστά του αυτό τό μικρό λυχναράκι, τόν νόμο Κυρίου;

Ή άστοχία μιås ανθρώπινης ζωής χτισμένης πάνω στίς έπιθυμίες μας και όχι στίς έντολές του Θεου δέν μπορεί νά περιγραφεί μέ λέξεις, όσο όδυνηρές κι αν είναι οι λέξεις πού θά έπιλέξουμε. Σάν ένας τυφλός, μέ πλήρη τυφλότητα, νά ρίχνει τά βέλη του μέσα στή νύχτα σ' έναν διαρκώς μετακινούμενο στόχο.

Ύπάρχει, όπωσδήποτε, ή μετάνοια γιά μία άστοχη και άποτυχημένη ζωή. Πρέπει όμως κάποτε νά πεθυμήσουμε και νά μιλήσουμε και γιά τή ζωή τών έντολών και τών άρετών. Γιά τή ζωή πού χάσαμε, γιατί δέν τή θελήσαμε.

Τώρα, βέβαια, θέλω. Χάθηκε όμως πολύς χρόνος. Τό ζήτημα δέν είναι πλέον αν θέλω. Είναι αν προλαβαίνω.

Άπόβροχο. Ή βροχή είχε σταματήσει άπό ώρα στο παλιό όρεινό μοναστήρι κι είχε βγει μία γλυκιά λιακάδα. Χειραγωγούμενο έφεραν οι νεότεροι μοναχοί έναν εκατοχροניתη γέροντα νά καθίσει έξω στο πεζούλι του μοναστηριού, πού ήταν γεμάτο προσκυνητές γιά τή Σαρακοστή. Ήταν πλέον έντελώς τυφλός από τά χρόνια. Ή ειρήνη πού άνέβλυζε άπ' τό πρόσωπό του ήταν σαν ποτάμι κι ή άρετή πού άνέδιδε όλη ή παρουσία του σαν κύμα θαλάσσης. Χαμογελούσε μέ ιλαρότητα και μοίραζε άδιάκοπα εύχές σέ όλους κι άς μήν τούς έβλεπε. Κι ήταν σαν νά έλεγε: Ύπάρχει φώς, ανοίξτε τά μάτια σας νά τό δείτε, υπάρχει φώς μέσα μας!

Ό προσκυνητής κατηφόρισε σκεπτικός. Πρώτη φορά μετά από χρόνια, ή βροχή πού είχε πέσει εκείνη τή μέρα του έφερνε πάλι γαλήνη.

Ζ.Γ.

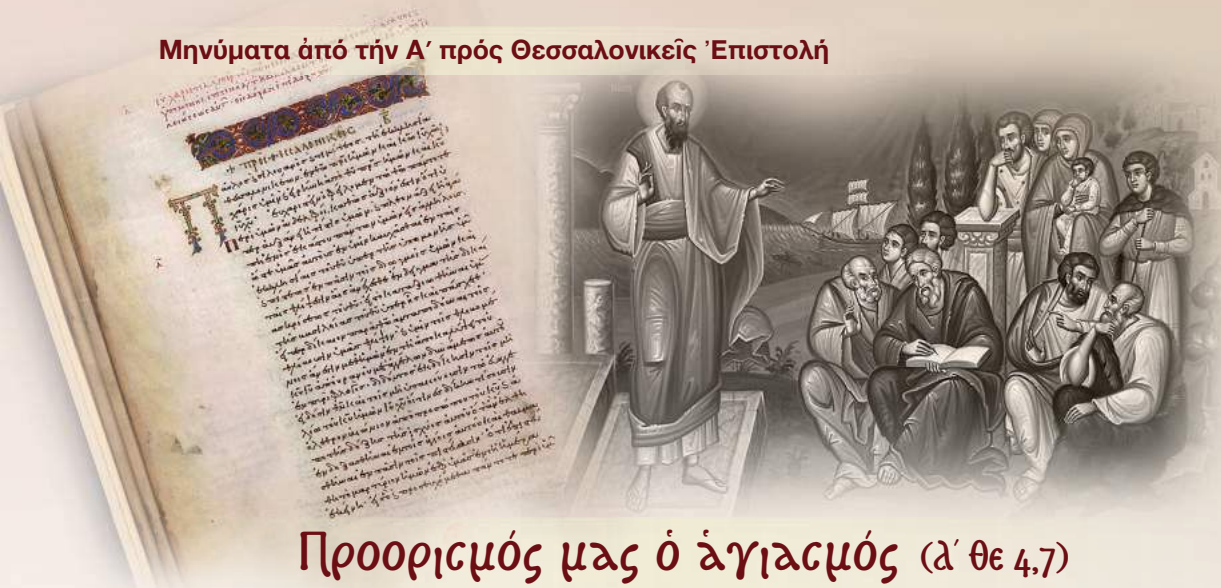

Ἀσάλευτο στήριγμα τῆς πίστεως

Ἄν ἡ Ἐκκλησία ἐγκωμιάζει τὴν πανάμωμη Κόρη τῆς Ναζαρέτ γιὰ τὴν ἄσπιλη ἀγνότητά της, ἂν τὴ μεγαλύνει γιὰ τὴν ἀπόλυτη ταπεινοφροσύνη της, ἂν τὴ θαυμάζει γιὰ τὴν ἄριστη γνώση τῆς ἀγίας Γραφῆς, ὅπως φανερώνεται στὸν ὑπέροχο ὕμνο πού ἡ ἴδια συνέθεσε (βλ. Λκ 1,46-55), ἂν μένει ἔκθαμβη μπροστά στὴ δυνατὴ προσευχή της, στὴν ἄμετρη ὑπομονή της, στὴν ἄκρα ἐχεμύθεια καὶ στὰ τόσα ἄλλα χαρίσματα της, πρωτίστως καὶ κυρίως εἶναι ἀξιοθαύμαστη ἢ ἐξαιρετικὴ πίστη τῆς Παρθένου.

Οὐρανομήκης ἡ πίστη τῆς Παναγίας μας! Ἰλιγγιὰ ὁ νοῦς, ὅταν προσπαθεῖ νὰ τὴ συλλάβει! Ἄς γονατίσουμε ταπεινά, ἀδελφοί μου, γιὰ νὰ μαθητεύσουμε σ' αὐτόν τὸν κολοσσό τῆς πίστεως. Ποιὰ φλόγα, ποιὰ φωτιά πυρπολοῦσε τὴν ὑπαρξή της, ὥστε νὰ ἐκδηλώσει τὴ μέγιστη ἀνταπόκριση στὴν ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ, μὲ ἀπόλυτη ἀφοσίωση νὰ θέσει τὸν ἑαυτό της στὴν ὑπηρεσία τοῦ θείου σχεδίου, νὰ ἐνστερνισθεῖ τὴ διδαχὴ τοῦ Θεανθρώπου καὶ νὰ καταστεῖ ὄχι μόνο τὸ πρῶτο καὶ ἐξέχον μέλος τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας του, ἀλλὰ καὶ ἡ προτύπωση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ παντέλειο πρότυπο κάθε πιστοῦ, τὸ στήριγμα τῆς πίστεως;

Στεργίου Σάκκου, «᾿Ω πανύμνητε Μήτηρ!», σσ. 98-99

Προορισμός μας ὁ ἁγιασμός (Α΄ Θε 4,7)

Οἱ λιγοστοὶ πρῶτοι χριστιανοὶ στοὺς ὁποίους ἀπευθύνει τήν Ἐπιστολή του ὁ ἀπόστολος Παῦλος ζοῦσαν στήν κοσμοπολίτικη εἰδωλολατρική κοινω- νία τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου ἡ πορνεία, ἡ μοιχεία καί γενικά τά σαρκικά πάθη ὀργιάζαν. Γι' αὐτό μέ ἔμφαση καί ἀγω- νία ὁ ἀπόστολος Παῦλος τοὺς θυμίζει τήν κλήση καί τόν προορισμό τους, πού εἶναι ὁ ἁγιασμός: «**Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεός ἐπὶ ἀκαθαρσία, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῶ**» (4,7).

Γνώρισμα τοῦ ἀνθρώπου πού ἀφή- νει τόν κόσμο τῆς ἀμαρτίας καί ἐντάσ- σεται στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ καθαρὴ ζωὴ. Δέν μπορεί νά ὀνομάζε- ται χριστιανός ἓνας πού μολύνει τόν ἑ- αυτό του μέ ἀμαρτωλές πράξεις ἢ ἐπι- θυμίες ἢ καί σκέψεις ἀκόμη (βλ. Μθ 5, 28). Οἱ Θεσσαλονικεῖς, ἐφόσον ἀνταπο- κρίθηκαν στό θεϊκό κάλεσμα καί θέλη- σαν νά συμμετάσχουν στό Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος, σημαίνει ὅτι ἐκούσια ἀποφάσισαν νά ἐγκαταλείψουν τήν κα- τάσταση τῆς ἀκαθαρσίας, ὅπου τοὺς εἶ- χε ὀδηγήσει ἡ εἰδωλολατρία, καί νά ζή- σουν μία ἁγία ζωὴ. Οἱ πρῶτοι χριστιανοί

ἔλαψαν καί προβλημάτισαν καί τοὺς εἰδωλολάτρεις μέ τήν ἀγνή τους συμπε- ριφορὰ.

Σήμερα θά μπορούσαμε νά ποῦμε ὅτι γίνεται μιὰ ἐκστρατεία τῶν σκοτει- νῶν δυνάμεων γιά τήν προβολή τῆς αἰ- σχρότητας καί τήν ἐξαφάνιση τῆς ἀγνό- τητας. Ἡ ἐποχὴ μας εἶναι πράγματι παν- σεξουαλική. Ὁ θεῖος νόμος συχνά κατα- πατεῖται καί οἱ ἄνθρωποι ἀμαρτάνουν ἀσύστολα. Θεωροῦν τὴ διαφθορά καί τὴ διαστροφή ἐξέλιξη καί πρόοδο, ἐνῶ τὴν ἀγνότητα κατεστημένο καί ὀπισθο- δρόμηση. Ὅμως ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶ- ναι ξεκάθαρος: «Φεύγετε τὴν πορνείαν» (Α΄ Κο 6,18). Δέν λέει ἀπλῶς ἀπομα- κρυνθεῖτε, ἀλλὰ «μετὰ σπουδῆς ποιεῖ- σθε τὴν ἀπαλλαγὴν», παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Χρυσόστομος. Θέλει ὁ ἀπόστολος μέ κάθε τρόπο νά κρατήσῃ τοὺς χριστια- νοὺς μακριὰ ἀπὸ τὴν πορνεία. Μέ τό αἰσχρὸ αὐτὸ ἀμάρτημα ἀποκόπτονται ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί βλάπτουν καί τὸ δικό τους σῶμα. Ἡ Ἀποκάλυψη γράφει ὅτι ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἀ- μαρτωλοὺς πού θά ριχθοῦν στήν καιό- μενη λίμνη θά εἶναι καί οἱ πόρνοι (21,8).

Ίσως διερωτηθεῖ κανείς: Εἶναι δυνατόν νά τηρηθεῖ ἡ ἀγνότητα καί ἡ ἀγιότητα μέσα σ' ἓναν κόσμο πού ὄχι ἀπλῶς ἀμνηστεύει τήν ἀμαρτία, ἀλλά καί μέ κάθε τρόπο ἐξωθεῖ σ' αὐτήν; Ὁ πανάγαθος Θεός καί πατέρας μας ποτέ δέν θά ζητοῦσε κάτι τό ἀκατόρθωτο. Κι ἔπειτα, δίνοντας τό Πνεῦμα του τό ἅγιο προσφέρει μιά πολυτιμότερη βοήθεια στους πιστούς, ὥστε νά μποροῦν νά τηροῦν τό θέλημά του καί νά ζοῦν μέ ἀγιασμό. Ὅπως ἓνα βᾶρος σηκώνεται μέ πολύ μεγαλύτερη εὐκολία μέσα στό νερό, ὅπως οἱ ἀστροναῦτες στή σελήνη σηκώνουν βάρη πού δέν θά μπορούσαν νά τά σηκώσουν στή γῆ, διότι ἐκεῖ διαφέρουν οἱ νόμοι τῆς βαρύτητας, ἔτσι καί οἱ πιστοί, ὅταν ἔχουν στήν καρδιά τους τό Πνεῦμα τό ἅγιο, ζοῦν μέσα στή σφαῖρα τῆς χάριτος καί μποροῦν νά φυλάξουν τήν ἀγνότητά τους, ὅσο δυσκατόρθωτο κι ἂν φαίνεται αὐτό.

Ἡ ἀγνότητα εἶναι ἡ ὁμορφιά τῆς ψυχῆς, ἡ λεβεντιά τοῦ κορμιοῦ, ἡ διαύγεια τῆς σκέψεως, ἡ λάμψη τῶν ματιῶν, ἡ εὐγένεια τῆς καρδιάς, ἡ ἀρμονία τῆς ὑπαρξης, ἡ μεγαλύτερη περιουσία μέ τήν ὁποία μᾶς προίκισε ὁ Θεός. Ὅσοι διατηροῦν τήν ἀγνότητά τους εἶναι ψυχές ἥρωικές καί ἀξιοθαύμαστες, πού σάν τούς τρεῖς Παῖδες μέσα στό καμίνι μποροῦν νά νικοῦν τήν πυρκαγιά τοῦ πειρασμοῦ.

Ἡ ἱκανοποίηση τῆς γενετήσιας ἐπιθυμίας ἐπιτρέπεται ἀπό τόν νόμο τοῦ Θεοῦ μόνο μέσα στόν γάμο, ὅπου οἱ δύο γίνονται «σάρκα μία». Ἀλλά καί ὅσοι προχωρήσουν στόν γάμο ἔχουν ὑποχρέωση νά μείνουν πιστοί καί σῶφρονες μέχρι τόν τάφο. Τό ἀμάρτημα τῆς μοιχείας εἶναι τόσο φοβερό, ὥστε ἀποτελεῖ

καί τόν μοναδικό λόγο γιά τόν ὁποῖο ὁ Κύριος ἐπέτρεψε τή διάλυση τῆς οἰκογένειας. Ὅ,τι εἶναι ἡ πορνεία γιά τούς ἀγάμους, τό ἴδιο εἶναι ἡ μοιχεία γιά τούς ἐγγάμους. Θά καταδικάσει ὁ Θεός πόρνους καί μοιχοῦς (βλ. Ἐβ 13,4).

Ὁ Θεός μᾶς ἔκανε μιά τόσο μεγάλη τιμή! Κατέστησε τήν ὑπαρξή μας κατοικητήριο τοῦ ἁγίου Πνεύματος (βλ. Α' Κο 6,19). Ὅφείλουμε κι ἐμεῖς νά φανοῦμε ἀντάξιοι τῆς δωρεᾶς, νά κρατήσουμε καθαρό τόν ναό τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τό σῶμα μας, καί νά μήν τό μολύνουμε μέ τήν πορνεία, ἀλλά καί μέ κάθε ἄλλη πονηρή καί ἀκάθαρτη σκέψη πού λερώνει τό πνεῦμα μας καί διώχνει ἀπό τήν ψυχή μας τή χάρη τοῦ Θεοῦ.

Ὅσοι ἀνήκουμε στήν Ἐκκλησία δέν ἀνήκουμε πλέον στόν ἑαυτό μας, εἴμαστε τοῦ Θεοῦ! Αὐτό βέβαια δέν καταργεῖ τό αὐτεξούσιο τοῦ ἀνθρώπου, ἐφόσον ὁ ἀνθρωπος ἐκούσια ἐντάχθηκε στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἦμασταν αἰχμάλωτοι, δοῦλοι τῆς ἀμαρτίας. Κι ἦρθε ὁ Χριστός, σταυρώθηκε, ἔχυσε τό αἷμα του καί μᾶς ἀγόρασε γιά τόν ἑαυτό του. Δέν ἔδωσε χρήματα οὔτε ἄλλα πολύτιμα πράγματα ἀλλά τό ἴδιο τό αἷμα του, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀξία εἶναι ἀνυπολόγιστη (βλ. Α' Πέ 1,18-19). Καί μᾶς ἐξασφάλισε ἔτσι τή δυνατότητα, ἂν τό θέλουμε, νά γίνουμε δικοί του δοῦλοι (βλ. Ρω 6,16-22).

Μέσα στό σύγχρονο κύμα τῆς διαφθορᾶς εἶναι ἀνάγκη νά σταθοῦμε ὀρθοί, νά ἀγωνισθοῦμε ἐναντία στό ἀμαρτωλό φρόνημα τοῦ κόσμου, ὥστε νά ἀσφαλίσουμε τήν ψυχική μας ἐλευθερία, τήν οἰκογενειακή μας ἀρμονία, τήν κοινωνική πρόοδο καί προπάντων νά ἐλεύσουμε τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

Στέργιος Ν. Σάκκος

Ἡ Δημώδης ποίηση καί τό «ποιητικό» 1821

«Ἄνθρωπος, πού δέν νιώθει ὡς τά κατάρβαθα τῆς καρδιάς του τά δημοτικά μας τραγούδια, δέν εἶναι σέ θέση νά νιώσει ἀληθινά τήν Ἐπανάσταση τοῦ Εἰκοσιένα... δηλαδή τό "τιμωτάτον" πού τήν κάνει ξεχωριστή, ἀνάμεσα στίς ἐπαναστάσεις πού γενήκανε» (Φώτης Κόντογλου).

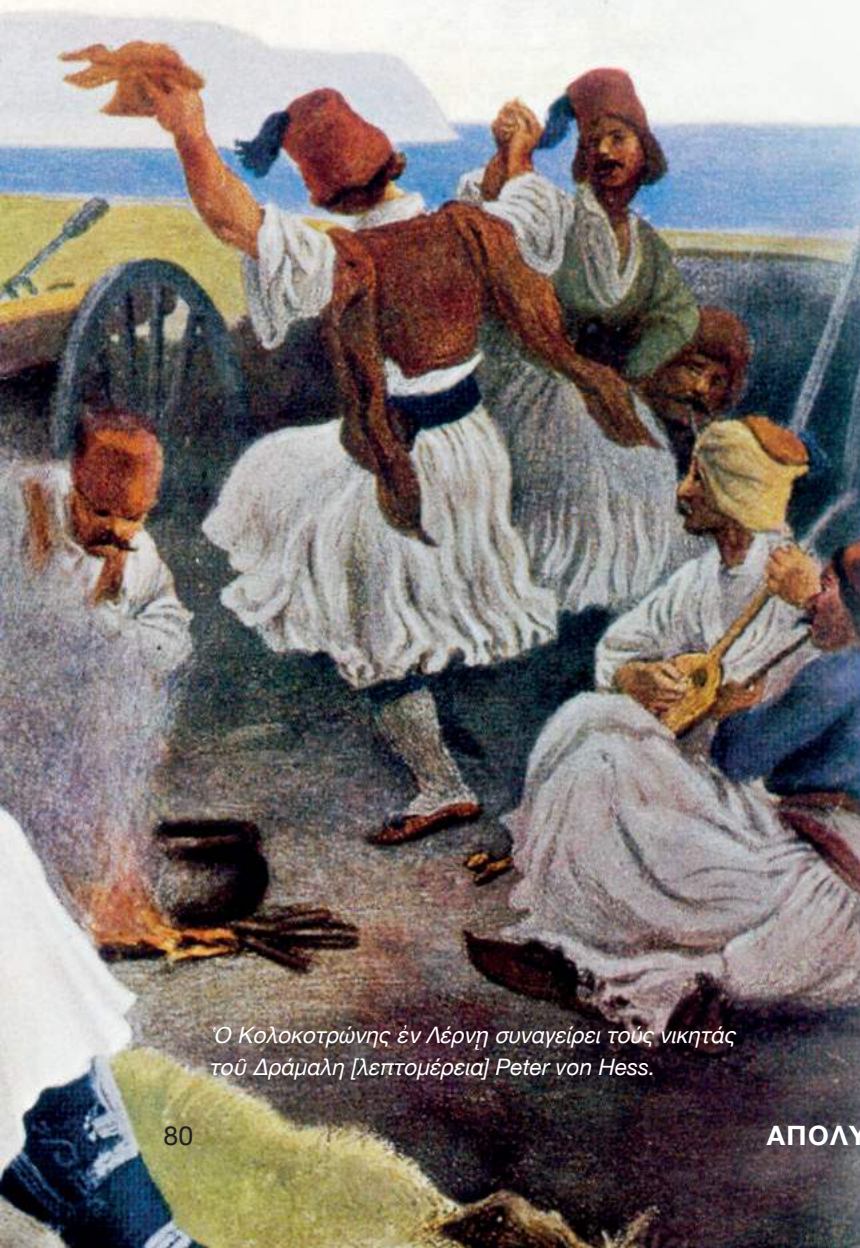
Ἰδιαίτερη θέση στήν ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας κατέχει τό δημο-

τικό μας τραγούδι. Εἶναι τό μέσο μέ τό ὁποῖο ὁ λαός μας ἐξέφρασε τούς πόθους καί τούς καημούς του, τίς ἀγωνίες καί τίς προσδοκίες του, δημιουργώντας μιά μοναδική πνευματική παρακαταθήκη. Τό δημοτικό τραγούδι, πού ἀφορᾶ στήν Ἐθνεγερσία τοῦ '21, πήρε σάρκα καί ὀστά στά κλέφτικα λημέρια, ἔδωσε χαρά καί δύναμη σέ ὅσους τό ἄκουσαν, τό τραγού-

δησαν καί τήν ἄλλη μέρα βγήκαν νά πολεμήσουν μέ τούς στίχους του στά χεῖλη τους, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιάτες, οἱ ὁποῖοι πολεμοῦσαν τραγουδώντας τίς ἐλεγείες πού εἶχε συνθέσει γιά τήν περίσταση ὁ ποιητής Τυρταῖος!

Ὑπολογίζονται πάνω ἀπό 400 τά δημοτικά τραγούδια τήν περίοδο τῆς Ἐθνεγερσίας μέχρι καί τήν ἀπελευθέρωση, τά ὁποῖα ὄχι μόνο καταγράφουν κι ἀποτυπώνουν τίς ἐνέργειες τῶν κλεφτῶν, ἀλλά συνεργεῖουν καί τροφοδοτοῦν τήν ψυχή, μέ μοναδικό στόχο νά θεριέψουν τήν ἐλπίδα καί νά τονώσουν τό ἐθνικό αἶσθημα γιά ἐπανάσταση καί ἀπελευθέρωση.

Πονεμένος καί βασανισμένος ὁ ἀγωνιστής, δεμένος μέ τή γενέθλια γῆ του, πολεμᾷ καί τραγουδάει. Τό δημοτικό τραγούδι εἶναι γι' αὐτόν ἀνάγκη

Ὁ Κολοκοτρώνης ἐν Λέρνῃ συναγείρει τούς νικητάς τοῦ Δράμαλη [λεπτομέρεια] Peter von Hess.

ζωής. Τό αγαπάει, τό νοσταλγεί, τό βιώνει απόλυτα. Τραγουδώντας συγκινείται, λησμονεί τήν πίκρα τής σκλαβιάς, πιστεύει στήν ιστορική αποστολή του, αναθαρρεύει, γιά νά συνεχίσει τόν ωραίο άγώνα έναντίον τών βάρβαρων κατακτητών:

*«Αρματωλός μέσ στά βουνά,
καί κλέφτης μέσ στους κάμπους·
νά 'χα τά βράχια άδέρφια μου,
τά δένδρα συγγενάδια,
... καί στήν κορφή τής Λιάκουρας
νά κάνω τόν σταυρό μου,
..., σκλάβο νά μή μέ λένε».*

Ή Έπανάσταση του '21 άποτελεί όρόσημο καί άφετηρία συνάμα. Ό Έλληνας, κατεχοχήν όραματιστής από τήν προϊστορία του άκόμη, δημιούργησε έπη καί τραγούδια πολλά καί μοναδικά. Έτσι έχουμε έκατοντάδες τραγούδια όλων τών κατηγοριών, πού αναφέρονται στά πρόσωπα, στους τόπους καί στά κατορθώματα τών ήρώων του '21.

Μέσα σ' αυτά βλέπουμε τό ήρωικό πνεύμα τής αυτοθυσίας νά μετουσιώνεται σέ ιδανικό ζωής. Έκεί έξυμνείται τό μεγαλειό τών άπρόσωπων κορυφών, ή πίκρα τής άνταριασμένης κοιλάδας, ή μουσική του βίαιου καταρράκτη. Ό έσωτερικός τους πυρήνας σφραγίζει άνεξίτηλα έναν πολύτιμο ψυχικό θησαυρό. Οί σκέψεις καί τά συναισθήματα, οί πόθοι καί τά πάθη, ή έκρηκτική μελαγχολία τών άγωνιστών ύπογραμμίζουν τήν αναλλοίωτη φυλετική μας ψυχοσύνθεση:

*«Παιδιά μ', σάν θέτε λεβεντιά
καί κλέφτες νά γενεΐτε,
έμένα νά ρωτήσετε,
νά σάς όμολογήσω
τής κλεφτουριάς τά βάσανα
καί τών κλεφτών τά ντέρτια...
ζεστό ψωμί δέν έφαγα,
γλυκό κρασί δέν ήπια».*

Όσον άφορά στά κλέφτικα τραγούδια ό μελετητής K. Mendelssohn Bartholdy σημειώνει: «Νομίζεις πώς είναι χείμαρροι άφρισμένοι, έκρέοντες όχι από άνθρώπινα χείλη, άλλ' από τούς βράχους τής Οίτης καί του Όλύμπου»:

*«Χορεύουν τά κλεφτόπουλα,
γλεντάνε τά καημένα.
Κι ένα μικρό κλεφτόπουλο δέν τρώει,
δέν τραγουδάει,
μόν' τ' άρματα συγύραγε
καί τό σπαθί τροχάει».*

Βασικό τους θέμα οί πολεμικές μάχες, όπου οί κλέφτες άπέναντι σέ ύπερτερες δυνάμεις νικούν πέρα από κάθε προσδοκία ή πεθαίνουν ήρωικά στο πεδίο τής μάχης. Γιά τούς ίδιους ή ζωή είναι ταυτισμένη μέ τήν άνεξαρτησία, ενώ ή σκλαβιά ίσοδυναμεί μέ τόν θάνατο, καί κάθε στιγμή καλούνται, εύρισκόμενοι κατά κανόνα σέ θέση άμυνας, νά ύπηρετήσουν τόν συγκεκριμένο σκοπό:

*«Προσκύνα, Λιάκο, τόν πασά,
προσκύνα τόν βεζίρη.*

*Όσο 'ναι ό Λιάκος ζωντανός
πασά δέν προσκυνάει».*

Όταν ό καπετάνιος νιώθει νά πλησιάζει ή ώρα του θανάτου, φωνάζει γύρω του τά παλληκάρια του καί έκφράζει τίς τελευταίες του έπιθυμίες:

*«Καί βγάλτε τά χαντζάρια σας,
φκείάστε μ' ώριό κιβούρι
νά 'ναι πλατύ γιά τ' άρματα,
μακρύ γιά τό κοντάρι».*

Άκόμη καί αυτόν τόν θάνατο ό άδάμαστος καί φλογερός άγωνιστής τόν άντιμετωπίζει ήρωικά, άγέρωχα, καθώς άπευθύνει τόν τελευταίο χαιρετισμό του:

*«Άφήνω γειά στον Όλυμπο
σ' όλα τά κορφοβούνια...
Άφήνω γειά στον ήλιο μου
καί στό χρυσό φεγγάρι».*

Ἡ λαϊκή μούσα, μνημειώνοντας τόν θρῆνο μέ τόν θρύλο, ἐξιδανικεύει τήν πολεμική ἀρετή, ὥστε ἀκόμη καί τά ἀντικείμενα πού χρησιμοποιεῖ ὁ ἀντρειωμένος τά ντύνει μέ ἀφθαρσία καί ἱερότητα:

*«Τ' ἀντρειωμένου τ' ἄρματα
δέν πρέπει νά πουλιῶνται,
μόν' πρέπει τους στήν ἐκκλησιά
κι ἐκεῖ νά λειτουργιῶνται».*

Ἐπάξια ἐξυμνεῖ τό δημοτικό τραγούδι καί τή συμβολή τῆς ἥρωικῆς Ἑλληνίδας, πού στάθηκε παλληκαρίσια δίπλα στόν πολεμιστή:

*«Τζαβέλαινα σάν τ' ἄκουσε
βαριά τῆς κακοφάνη
πιάνει καί ζώνει τ' ἄρματα...
τούς Τούρκους πολεμάει».*

Ριζωμένα στήν παράδοση τῆς πλούσιας κληρονομιάς, τά δημοτικά μας τραγούδια ἔμειναν ἀναλλοίωτα στή διαδρομή τοῦ χρόνου μέσα στήν ψυχή τοῦ γενναίου λαοῦ μας, γιά νά μαρτυροῦνται οἱ θρύλοι καί οἱ θυσίες στό Ζάλογγο, στήν ἔξοδο τοῦ Μεσολογγίου, στ' Ἀρκάδι, καί τόσοι ἄλλοι θρίαμβοι στά βουνά, στά νησιά καί στούς κάμπους. Στούς χαλεπούς καιρούς μας, μέσα στό σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, ζεῖδωρη φθάνει ἀπό τά βάθη τῶν αἰώνων ἡ φωνή καί πνοή τοῦ λαοῦ μας ὡς διαχρονική ἐπιταγή:

*«Ἐγώ ραγιάς δέ γίνουμαι,
Τούρκους δέν προσκυνάω».*

Συνάμα ἀνεβαίνει στόν οὐρανό ὡς θερμή προσευχή:

*«Ἀέρας τά φυσάει
τά πλατανόφυλλα,
Θεός νά τά φυλάει
τά Ἑλληνόπουλα!».*

Εὐδοξία Αὐγουστίνου

Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γ' Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Στή δεκαετία τοῦ '30 ἀναπτύχθηκαν ἀπό Τούρκους ἱστορικούς, διανοούμενους καί πολιτικούς δύο θεωρίες σχετικά μέ τήν ἱστορία τῶν Τούρκων. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ Τουρκική Ἱστορική Θέση (Turk Tarih Tezi). Πρόκειται γιά μία ἐρμηνεία τῆς ἱστορίας σύμφωνα μέ τήν ὁποία οἱ Τούρκοι δέν παρουσιάζονται πλέον ὡς «Ἄσθωμανοί» ἢ «μουσουλμάνοι» ἢ ὡς μία φυλὴ τῶν Σελτζούκων ἢ τῶν Ὀγούζ πού ἦρθαν ἀπό τήν Ἀσία, ἀλλά ὡς ἕνας ἀριθμητικά πολὺ μεγαλύτερος καί ἀρχαῖος λαός. Τό πιό σημαντικό στοιχεῖο αὐτῆς τῆς θεωρίας ἀποτελεῖ ἡ προσπάθεια πού γίνεται νά ἐμφανισθοῦν οἱ Τούρκοι σάν αὐτόχθονες στήν Ἀνατολία (Μικρά Ἀσία). Γιά νά ἐπιτευχθεῖ αὐτό οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ τῆς περιοχῆς μετατρέπονται σέ ἀρχαίους Τούρκους. Ἡ «Θέση» ἐνισχύθηκε καί ὀλοκληρώθηκε μέ τὴ δεύτερη θεωρία τοῦ Ἡλίου-Γλώσσας (Gunes-Dil Teorisi). Αὐτὴ «ἀποδεικνύει» ὅτι ἡ τουρκικὴ γλῶσσα ἦταν ἡ ἀρχικὴ ἢ μία ἀπὸ τίς

άρχικες γλώσσες τής ανθρωπότητας.

Είναι προφανές ότι και οι δύο αυτές θεωρίες είναι ανιστόρητες, κάτι που σήμερα είναι άποδεκτό και από τη συντριπτική μερίδα τής τουρκικής ιστοριογραφίας.

Τήν περίοδο που κυριαρχεί ή Τουρκική Ίστορική Θέση (1930-1970), στά τουρκικά σχολικά βιβλία Ίστορίας οι Έλληνες έχουν τήν «τιμητική τους»! Παρουσιάζονται ως ο λαός που επαναστάτησε τό 1821 και απέσπασε ένα μέρος τής Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, τήν Ελλάδα, αλλά και τό 1919-1922 απείλησε νά καταλάβει ένα μέρος τής Μ. Ασίας, θεωρώντας τούς έαυτούς τους κληρονόμους τών Ίώνων και τών Βυζαντινών. Υπογραμμίζεται ότι οι Έλληνες αποτελούν πραγματική απειλή γιά τήν Τουρκία. Όχι τόσο λόγω στρατιωτικής άνωτερότητας, αλλά κυρίως ως μία πολιτική όντότητα που έχει έρείσματα στήν παγκόσμια κοινή γνώμη και στή διεθνή πολιτική.

Σ' αυτά τά έγχειρίδια τονίζεται ότι ό δυτικός κόσμος θεωρεί τούς αρχαίους Έλληνες έκφραστές κάποιου μοναδικού και μεγάλου πολιτισμού και τούς Νεοέλληνες απογόνους τών αρχαίων Ελλήνων, όμως ύποτιμά τό μεγαλείο και τήν άνωτερότητα τών Τούρκων. Οι άρνητικές θέσεις τών Τούρκων κατά τών Ελλήνων είναι μία φωνή άγωνίας που προσπαθεί νά πει: «Μήν ύποστηρίζετε τούς σύγχρονους Έλληνες, δέν τό αξίζουν, δέν τό δικαιούνται. Οι Τουρκοί θά πρέπει νά έχουν και αύτοί μία θέση κάτω από τόν ήλιο». Αυτό δηλώνεται ξεκάθαρα στό πρώτο σχολικό βιβλίο (Τατ1η 1).

Στό δεύτερο βιβλίο τής ίδιας περιόδου (Τατ1η 2) οι Βυζαντινοί παρουσιάζονται ως «Ανατολίτες» και σχεδόν ποτέ δέν είναι Yunan(=Έλληνες). Η σύγχυση

που καλλιεργείται έκπορεύεται από τήν προσπάθεια άναίρεσης τής διαχρονικής πορείας τού έλληνικού έθνους.

Στό τρίτο βιβλίο (Τατ1η 3) οι Νεοέλληνες παρουσιάζονται αίφνιδίως στό κεφάλαιο τών επαναστατημένων λαών τών Βαλκανίων, χωρίς προγόνους και ιστορία.

Τό τέταρτο βιβλίο (Τατ1η 4) φέρνει στό φώς μία νέα αντίληψη γιά τούς Έλληνες: Δέν είναι πλέον ούτε αρχαίοι ούτε έχουν σχέση μέ τούς (αρχαίους) Τούρκους, μέ τήν Ανατολή (Μικρά Ασία) ή μέ τούς λαούς οι όποιοι έζησαν πολλούς αίώνες ειρηνικά μέ «έμάς» μέσα στήν Οθωμανική Αυτοκρατορία. Οι Έλληνες και οι Ρωμιοί είναι άπλά έθνικοί έχθροί, που ύπηρετούν ένα διαχρονικό σχέδιο κατά τού τουρκικού έθνους, ένω ή Δύση είναι πάντα σύμμαχος τών Ελλήνων. Στό τέταρτο τεύχος βλέπουμε νά μετατοπίζονται οι άνάγκες: από τήν άναζήτηση κάποιων αυτόχθονων προγόνων στή στόχευση ένός συγκεκριμένου «Άλλου», ένός έχθρου.

Οι θεωρίες αυτές μετά τόν Μουσταφά Κεμάλ σταδιακά άτόνισαν, συνεχίζουν όμως και σήμερα νά έμπνέουν ένα τμήμα τής τουρκικής κοινωνίας. Η έγκατάλειψη τής «Θέσης» δέν σηματοδοτεί άυτονόητα και τή βελτίωση τής τουρκικής ιστοριογραφίας.

Άπό τή δεκαετία τού 1970 κλιμακώνεται ή κριτική κατά τών σχολικών βιβλίων τής Ίστορίας στήν Τουρκία. Όρισμένοι τουρκοί άκαδημαϊκοί ύποστήριξαν ότι δέν γίνονται βελτιώσεις, αλλά αντίθέτως σε όρισμένες περιπτώσεις ύπάρχουν παλινδρομήσεις. Γι' αυτό τόν λόγο πραγματοποιήθηκαν τρία συνέδρια (τό 1975, τό 1994 και τό 1995), όπου παρουσιάστηκαν οι βασικοί άξονες τής κριτικής στό θέμα τών βιβλίων. Η θεμελιώδης κριτική

ἀναφέρεται στὸν ἐθνοκεντρικὸ χαρακτήρα τῆς τουρκικῆς ἱστοριογραφίας. Ὁ γερμανὸς Κριστόφ Κ. Νάουμαν ὑποστήριξε ὅτι οἱ ἀρνητικὲς πτυχὲς τῶν σχολικῶν βιβλίων εἶναι ἀποτέλεσμα μίας συνειδητῆς ἰδεολογικῆς ἐπιλογῆς. Σημείωσε μάλιστα ὅτι ἡ κληρονομιά τοῦ Βυζαντίου ἀποσιωπᾶται στὰ τουρκικὰ ἐγχειρίδια καὶ ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ παρουσιάζονται ὡς ὁ «ἐχθρὸς», γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ μία «ἐθνικὴ ταυτότητα».

Μέ τις ἀρνητικὲς πτυχὲς τῆς τουρκικῆς σχολικῆς ἱστοριογραφίας ἀσχολήθηκαν καὶ ξένα ἰδρύματα -ειδικευμένα στὰ σχολικὰ ἐγχειρίδια- τὰ ὁποῖα ὀργάνωσαν συνέδρια μὲ τούρκους καὶ εὐρωπαίους ἐρευνητές.

Στὸ διεθνὲς συνέδριο πού διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ "Ἴδρυμα Ἱστορίας καὶ τὸ Πανεπιστήμιο Bogacazic τῆς Κωνσταντινούπολης τὸ 1995 μὲ θέμα «Ἡ ἱστορικὴ ἐκπαίδευση καὶ τὸ ζήτημα τοῦ "ἄλλου" στὴν Ἱστορία», οἱ εἰσηγητές-ἐρευνητές ἐπίσημαναν ὅτι οἱ Τούρκοι παρουσιάζονται στὰ τουρκικὰ σχολικὰ βιβλία τῆς Ἱστορίας ὡς ἓνα «καθαρό», ἀνεπηρέαστο ἀπὸ ἄλλους λαοὺς καὶ πολιτισμοὺς ἔθνος, πού διατήρησαν ἀναλλοίωτα τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τους. Ἀκόμη προβάλλονται νὰ ἔχουν μόνον ἀρετὲς καὶ προτερήματα, ἐνῶ οἱ «ἄλλοι» ἀντιμετωπίζονται ὡς ἀντιπαθεῖς, ἐχθρικοὶ καὶ ἀπειλητικοί. Γιὰ τὴν ἀποσιώπηση τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Βυζαντίου, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἀρνητικὴ εἰκόνα τοῦ "Ἑλληνα στὰ τουρκικὰ ἐγχειρίδια καὶ τὴν μὲ κάθε τρόπο ἐνίσχυση τοῦ τουρκικοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ τῆς τουρκικῆς ταυτότητας ἔκαναν λόγο ὁ γάλλος καθηγητῆς Ἐτιέν Κοπὼ καὶ ὁ Ἦρ. Μήλλας.

Ἀκόμη καὶ ὁ τοῦρκος ἱστορικός Ὁσμπιράν στὴ σχετικὴ μελέτη του ἀνάμεσα στὰ ἄλλα συμπεραίνει ὅτι στὰ τουρκικὰ ἐγχειρίδια Ἱστορίας εἶναι κυρίαρχες οἱ ἐθνικιστικὲς ἀπόψεις καὶ δὲν συμπεριλαμβάνεται ἡ σύγχρονη ἱστορία.

Παρά ὅμως τὴν ἔντονη κριτικὴ πού ἀσκήθηκε στὰ σχολικὰ βιβλία Ἱστορίας τῆς Τουρκίας, δὲν ἔχουν βελτιωθεῖ ἀκόμη καὶ σήμερα. Ὁ λόγος εἶναι ἡ ἔλλειψη βούλησης τῶν τουρκικῶν κυβερνήσεων, ἀλλὰ καὶ οἱ παρεμβάσεις-πιέσεις πού ἀσκοῦνται ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας στὴν κρατικὴ ἐπιτροπὴ ἔγκρισης τῶν τουρκικῶν σχολικῶν βιβλίων. Ἐπίσης, τὸ αὐστηρὸ πλαίσιο τὸ ὁποῖο ἰσχύει γιὰ τὴ συγγραφή τῶν σχολικῶν ἐγχειριδίων ἐπηρεάζει σὲ μεγάλο βαθμὸ τὴ δυνατότητα βελτίωσης καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ τους καθὼς καὶ τὴν ποιότητα τῆς διδασκαλίας, ἡ ὁποία θέτει στὸ κέντρο τὸ σχολικὸ ἐγχειρίδιο καὶ ὄχι τὸν ἐκπαιδευτικὸ καὶ τὸν μαθητῆ.

Γ. Κυρίζογλου

Πηγές - Βοηθήματα

- Κιτσίκης Δημήτρης, *Συγκριτικὴ Ἱστορία Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας στὸν 20 αἰῶνα*, 1935.

- Μήλλας Ἡρακλῆς, *Εἰκόνες Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. Σχολικὰ Βιβλία. Ἱστοριογραφία, Λογοτεχνία καὶ Ἐθνικὰ Στερεότυπα*, Ἀθήνα, ἐκδ. Ἀλεξάνδρεια 2001.

- *Πρακτικὰ Διεθνoῦς Συνεδρίου*, Θεσσαλονίκη 16-18|10|1998, «Ἡ Εἰκόνα τοῦ "Ἄλλου"/Γείτονα στὰ Σχολικὰ Βιβλία τῶν Βαλκανικῶν Χωρῶν», Ἀθήνα, Τυπωθῆτω 2000.

- Τσιανάκας Ἰ. Εὐάγγελος, *Ἡ Εἰκόνα τοῦ "Ἑλληνα στὰ Τουρκικὰ Σχολικὰ Ἐγχειρίδια Ἱστορίας καὶ Πολιτικῆς Ἀγωγῆς τῆς Ὑποχρεωτικῆς Ἐκπαίδευσης*, Θεσσαλονίκη 2012, ἐκδ. Σταμούλης Ἀντωνίου.

Θαῦμα ἡρωισμοῦ

«Ἡ τουρκοκρατία δὲν ἦταν μόνο σκλαβιά. Ἦταν καὶ θαῦμα ἡρωισμοῦ τῶν σκλαβωμένων. Ξέρετε τί ἐσήμαινε νὰ εἶσαι ραγιάς; Δὲν μπορούμε νὰ τὸ φαντασθοῦμε. Ἕνα παράδειγμα θὰ φέρω. Ἕνα μόνο. Ὅχι ἀπὸ τὰ χειρότερα, ἀλλὰ χαρακτηριστικό. Οἱ ραγιάδες εἶχαν εἰδικὸ τρόπο νὰ κάθωνται ἐπάνω στὰ ζῶα τους. Ἐκάθονταν ἔτσι, ὥστε νὰ ἤμποροῦν εὐκόλα, μόλις στὸ δρόμο συναντοῦσαν Τοῦρκο ἀγᾶ νὰ περνάει, νὰ πηδοῦν ἀμέσως ἀπὸ τὸ ζῶο καὶ νὰ προσκυνᾶν τὸν ἀγᾶ...

Αὐτὸ ἐσήμαινε ραγιάς. Μποροῦσε νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὴ θέση τοῦ ραγιά, ποὺ τοῦ ἐστεροῦσε ὄχι μόνο ἀξιοπρέπεια, ὅπως στὸ παράδειγμα ποὺ ἀναφέραμε, ἀλλὰ καὶ δικαίωμα ζωῆς, τιμῆς, οἰκογενείας, περιουσίας; Μποροῦσε νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπ' αὐτὴ τὴν δουλεία; Μά, ἦταν τὸ εὐκολώτερο τῶν πραγμάτων! Ἀρκεῖ νὰ ἐδήλωνε ὅτι γινόταν Μουσουλμᾶνος, νὰ ἔλεγε «λὰ ἰλ λὰχ ἰλλαλάχ»... Μόλις ἔκανε αὐτὴ τὴ δήλωση, ἀμέσως ἔπαυε νὰ εἶναι ραγιάς καὶ γινόταν ἀγᾶς, ἀφέντης. Καὶ ὅμως, ὁ ραγιάς δὲν τὸ ἔκανε. Ὑπῆρξαν περιπτώσεις βιβαίου ἐξισλαμισμού, βέβαια, ἀλλὰ αὐτὸ ἦταν ἐξαναγκασμός. Περιπτώσεις ραγιάδων οἱ ὁποῖοι ἐλεύθερα, ἀπὸ μόνο ὑπολογισμὸ συμφέροντος, ἔγιναν Μουσουλμᾶνοι, τέτοιες περιπτώσεις, κ' ἂν ὑπάρχουν, εἶναι ἐλάχιστες...

...Τελειώσαμε; Ὅχι ἀκόμη! Ἡ συνέχεια θὰ εἶναι ἓνα ἐρώτημα. Μήπως ἀρά γε αὐτὴ ἡ μοναδικότης στὴν ἱστορία καὶ τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τῆς φυλῆς μας, μήπως αὐτὴ δείχνει καὶ τὴ μοναδικότητα στὴν ἀποστολή μας ἀνάμεσα στὰ ἄλλα ἔθνη;... Μήπως, ἐὰν τώρα ἡ χώρα αὐτὴ γίνεῖ ἓνας μεγάλος πομπὸς πνευματικῶν ἀξιών, τίς ὁποῖες ἔφερε ὁ χριστιανικὸς πολιτισμὸς καὶ τίς ὁποῖες μπορεῖ νὰ τίς ξεχνᾶμε, ἀλλὰ δὲν μπορούμε νὰ τίς ἀντικαταστήσωμε μὲ τίποτε, μήπως αὐτὸ θὰ φέρνει τὴν Ἑλλάδα σὲ μιὰ θέση ποὺ θὰ τὴν κάνει κάτι τὸ μοναδικό, τὸ μεγάλο, χωρὶς νὰ μετράμε πόσα τετραγωνικὰ χιλιόμετρα ἔκταση ἢ πόσο πληθυσμὸ ἔχει ἡ χώρα αὐτή;...

...Τὴν ἀπάντηση θὰ δώσει, φυσικά, ὁ ἀναγνώστης. Ὁ κάθε ἓνας ἀναγνώστης, ἀβίαστα, ἀπροκατάληπτα, χωρὶς κανένα φόβο. Οὔτε, φυσικά, τὸν φόβο μήπως δὲν φανῆ ἀρκετὰ μοντέρνος!».

Ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Ἄλ. Ν. Τσιριντάνη, *Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες*, Ἀθήναι 1977, σσ. 27-29· 32-34

Τά «παράσημα» τοῦ στρατηγοῦ

Μέσα στο λεύκωμα τῶν ἡρώων τῆς ἐθνικῆς μας παλιγγενεσίας, τῆς 25^{ης} Μαρτίου 1821, μιά μορφή φωτεινή προβάλλει. Εἶναι ἀπό τούς πρωταγωνιστές τῆς Ἐθνεγερσίας. Ἡ ζωή του πολυκύμαντη, ἡ προσφορά του ἀνιδιοτελής. Φέρνει πάνω του ἑπτὰ παράσημα, ἑπτὰ σοβαρά τραύματα.

Εἶναι ὁ Ἰωάννης Τριανταφύλλου, γεννημένος τό 1797 στό Ἄβοριτι τῆς Δωριίδας. Γιά τό ψηλό του ἀνάστημα τοῦ δίνουν τό παρατσούκλι «Μακρυγιάννης».

Μόλις ἑνός ἔτους χάνει τόν πατέρα του σέ συμπλοκή μέ τούς Τούρκους. Καθώς μεγαλώνει, φουντώνει ἡ φλόγα νά διώξει τόν τύραννο κατακτητή. Μυεῖται στά μυστικά τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας. «Μπήκα στό μυστικόν καί πήγα εἰς τό σπίτι μου καί ἐργαζόμουνε διὰ τήν πατρίδα μου καί θρησκείαν μου νά τήν δουλέψω ἕλικρινῶς», γράφει.

Κι ὁ ἐθνικός ξεσηκωμός τοῦ '21, «γιά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστιν τήν ἀγίαν καί τῆς πατρίδος τήν ἐλευθερίαν», παίρνει σάρκα καί ὀστά. Ὁ Μακρυγιάννης ἀπό τό ξεκίνημα τοῦ Ἀγῶνα δρᾷ σ' ὄλα τά πολεμικά μέτωπα τῆς Πελοποννήσου καί τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδας. Γιά τούς ἀξιόλογους ἀγῶνες του, τό 1824 προάγεται διαδοχικά σέ χιλιάρχο, ἀντιστράτηγο καί στρατηγό. Σέ διάφορα σημεῖα τῶν «Ἀ-

Krazeisen-Makrijannis

πομνημονευμάτων» του φαίνεται πώς, γιά νά ἀνταπεξέλθει στίς ἀνυπέρβλητες δυσκολίες τῆς Ἐπανάστασης, ἀντλεῖ δύναμη ἀπό τή μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Πρίν ἀπό τή μάχη στό Νεόκαστρο τῆς Πύλου, ὅπου θά ἀναμετροῦνταν μέ τόν ἀναριθμητο στρατό τοῦ Ἰμπραήμ, ὁ Μακρυγιάννης καλεῖ τόν ἱερέα καί ἐξομολογοῦνται, λειτουργοῦνται καί μεταλαβαίνουν.

Παραμονές τῆς σύγκρουσης στούς Μύλους τοῦ Ναυπλίου τόν πλησιάζει ὁ γάλλος ναύαρχος Δεριγνύ. Γίνεται μεταξύ τους ὁ παρακάτω διάλογος: «Ἐκεῖ ὀπούφκειανα τῆς θέσες εἰς τούς Μύλους, ἦρθε ὁ Ντερνύς νά μεῖ ἰδίη. Μοῦ λέγει: "Τί κάνεις αὐτοῦ; Αὐτές οἱ θέσες εἶναι ἀδύνατες· τί πόλεμον θά κάμετε μέ τόν Μπραῖμη αὐτοῦ;". Τοῦ λέγω: "Εἶναι ἀδύνατες οἱ θέσες κι ἐμεῖς, ὅμως εἶναι δυνατός ὁ Θεός ὅπου μᾶς προστατεύει· καί θά δείξωμεν τήν τύχη μας σ' αὐτές τῆς θέσες τῆς ἀδύνατες. Κι ἂν εἴμαστε ὀλίγοι εἰς τό πλῆθος τοῦ Μπραῖμη, παρη-

γοριόμαστε μ' έναν τρόπον, ὅτι ἡ τύχη μᾶς ἔχει τοὺς Ἕλληνες πάντοτε ὀλίγους. Ὅτι ἀρχὴ καὶ τέλος, παλαιόθεν καὶ ὡς τώρα, ὅλα τὰ θερία πολεμοῦν νὰ μᾶς φᾶνε καὶ δὲν μποροῦνε· τρῶνε ἀπὸ ἡμᾶς καὶ μένει καὶ μαγιά. Καὶ οἱ ὀλίγοι ἀποφασίζουν νὰ πεθάνουν· καὶ ὅταν κά- νουν αὐτεῖνη τὴν ἀπόφασιν, λίγες φορές χάνουν καὶ πολλὰς κερδαίνουν. Ἡ θέση ὅπου εἴμαστε σήμερα ἐδῶ εἶναι τοιοῦτη· καὶ θὰ ἰδοῦμεν τὴν τύχη μας οἱ ἀδύνατοι μὲ τοὺς δυνατοὺς". "Τρὲ μπιέν", λέγει κι ἀναχώρησε ὁ ναύαρχος».

Μὲ τὴν ἀπάντησή του ὁ στρατηγὸς ἀποκαλύπτει τὸ ἐσῶτατο μυστικὸ τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Πάντα στὴν ἱστορία οἱ Ἕλληνες εἶναι λίγοι κι ἔχουν ν' ἀντιμε- τωπίσουν ὑπέρογκες ἐχθρικές δυνάμεις. Μὰ ἀμύνονται γιὰ τὴν ἐλευθερία τους καὶ πιστεύουν πῶς ὁ Θεὸς εἶναι ὁ συνή- γορος τῶν ἀδικημένων.

Στοὺς Μύλους (1825) διακρίνεται ὁ Μακρυγιάννης, ἀλλὰ τραυματίζεται ἄ- σχημα. Ὁ Ἰμπραήμ, παρὰ τὴν ἀριθμητι- κή του ὑπεροχή, ὑποχωρεῖ ἄπρακτος, δίχως νὰ κάμψει τὴν ἀντίσταση τῶν Ἑλ- λήνων.

Ἐξαιρετικά εἶναι τὰ χαρίσματα τοῦ περιφήμου στρατηγοῦ. Δὲν κινεῖται ὑπὸ τὴν ἐπήρεια σκοπιμοτήτων. Πολεμᾷ τὸ ψέμα, τὸν δόλο καὶ ὑπερασπίζεται τὴν ἀλήθεια. Στὶς φάσεις τοῦ ἔνοπλου διχα- σμοῦ, ὅταν οἱ ἔριδες δηλητηριάζουν τίς καρδιές τῶν Ἑλλήνων καὶ οἱ ἀγῶνες τοὺς ὑπονομεύονται, ἡ παρουσία τέ- τοιου ἐνωπικοῦ στοιχείου σάν τοῦ Μα- κρυγιάννη εἶναι ὅσο ποτέ ἀναγκαία. Μὲ τὸ ταπεινὸ του φρόνημα συμβάλλει στὸ νὰ γεφυρωθοῦν τὰ χάσματα. Τί ἄλλο δείχνουν τὰ παρακάτω λόγια του;

«Τούτην τὴν πατρίδα τὴν ἔχομεν ὅ- λοι μαζί, καὶ σοφοὶ κι ἀμαθεῖς καὶ πλού-

**Ζητήστε τα
στὸ Βιβλιοπωλεῖο μας
«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»**

**Γ. Μπακατσέλου 5,
Θεσσαλονίκη
τηλ. 2310 274518**

**e-shop
<http://books.apolytroxis.gr>**

ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΒΙΒΛΙΟ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

σιοι καὶ φτωχοὶ καὶ πολιτικοὶ καὶ στρα- τωτικοὶ καὶ οἱ πλέον μικρότεροι ἄνθρω- ποι· ὅσοι ἀγωνιστήκαμεν, ἀναλόγως ὁ καθεὶς, ἔχομεν νὰ ζήσωμεν ἐδῶ. Τὸ λοι- πὸν δουλέψαμεν ὅλοι μαζί, νὰ τὴν φυ- λᾶμεν κι ὅλοι μαζί καὶ νὰ μὴν λέγη οὔτε ὁ δυνατὸς "ἐγὼ" οὔτε ὁ ἀδύνατος. Ξέ- ρετε πότε νὰ λέγη ὁ καθεὶς "ἐγὼ"; Ὅ- ταν ἀγωνιστὴ μόνος του καὶ φκειάση ἢ χαλάση, νὰ λέγη "ἐγὼ"· ὅταν ὅμως ἀγω- νίζωνται πολλοὶ καὶ φκειάνουν, τότε νὰ λένε "ἐμεῖς". Εἴμαστε εἰς τὸ "ἐμεῖς" κι ὄ- χι εἰς τὸ "ἐγὼ"». "Ἐνα ἄρωμα ἀγάπης, ὁ- μοψυχίας, συνεργασίας καὶ ταπεινοφρο- σύνης διαχέουν τὰ φωτισμένα λόγια του.

Ἀπὸ ὑπερβολικὴ σωματικὴ ἐξάντλη- ση πεθαίνει στὴν Ἀθήνα στὶς 27 Ἀπριλί- ου 1864 σὲ ἡλικία 67 χρονῶν. Τὸν ἐπι- κήδειο λόγο ἐκφωνεῖ στὸν μητροπολι- τικὸ ναὸ ὁ γιατρός καὶ συγγραφέας Ἀνα- στάσιος Γούδας. Βουρκωμένο τὸ ἐκκλη- σίασμα ἀκούει τὸν ὁμιλητὴ νὰ ξεσκεπάσει μία-μία τίς πληγές τοῦ ἀγνοῦ πατριώτη:

Ἦδη στὸν Μακρυγιάννη

Χαρά σέ κειόν πού πρωτοσήκωσε
ἀπ' τῆς σκόνες σκεπασμένο, τὸ δίστομο σπαδί τοῦ λόγου σου
στὸν ἥλιο, Μακρυγιάννη.

Κι ἀπάνω καί στίς δύο πλευρές γραφή.

Ἄπ' τῆ μιά, τὰ λόγια αὐτά σου χαραγμένα, στρατηγέ μας:

"Τῆ λευτεριά μας τούτη δέν τὴν ἤβραμε στό δρόμο,
καί δέ θάμποῦμε εὐκολα στοῦ αὐγοῦ τὸ τσόφλι,
γιατί δέν εἴμαστε κλωσόπουλα, σ' αὐτό νά ξαναμποῦμε πίσω,
μά ἐγίναμε πουλιά καί τώρα πιά στό τσόφλι μέσα δέ χωροῦμε".

Κι ἀπ' τῆ δεύτερη πλευρά, γραφή ἄλλη χαραγμένη:

"Ἀπάνω στήν ἀλήθεια μου ἀκόμα καί τὸν θάνατο τὸν δέχομαι,
τίς τόσες φορές τὸν θάνατο ἐζύγωσα, ἀδερφοί μου, καί δέ μέ πῆρε,
πού γιά τοῦτο, τὸ θάνατο καταφρονῶ,
κι ἀπάνω στήν ἀλήθεια μου πεθαίνω".

Χαρά σέ κειόν πού πρωτοσήκωσε ἀπ' τὸ χῶμα αὐτὴν τῆ σπάδα
καί τέτοια διάβασε ἐπάνω της βαγγέλια...

Ἄγγελος Σικελιανός

«Μὴ ἐκπλήττεσθε ἂν ὁ στρατηγὸς δὲν φέρῃ ἐπὶ τῶν ἐνδυσμάτων του πολὺ ἀπαράσημα. Ἀποκαλύψατε τὴν κεφαλὴν του καὶ θέλετε εὐρεὶ ἀνωτέρω τοῦ δεξιοῦ μετώπου ἐν πολυτίμον παράσημον, μίαν οὐλήν καὶ ὑπ' αὐτὴν κάταγμα μετ' εἰσθλάσεως· ἀποκαλύψατε τὸν τράχηλόν του καὶ θέλετε εὐρεὶ πολυτιμότερον παράσημον, σφαιραν ἐχθρικὴν ἐγκεκυστωμένην καὶ ἄχρι τῆς σήμερον εἰς τὰς σάρκας τοῦ στρατηγοῦ· ἀποκαλύψατε τὸ στήθος καὶ θέλετε ἰδεῖ διὰ μίας τρία συνάμα ἔτι πολυτιμότερα παράσημα, τρεῖς μεγάλας οὐλάς· ἀποκαλύψατε τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καὶ θέλετε εὐρεὶ τὸ μέγιστον ἴσως τῶν παρασήμων, ἀπρηχαιωμένον κάταγμα μετὰ τινος δυσμορφίας. Ἀποκαλύψατε τὸν δεξιὸν μηρὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ θέλετε εὐρεὶ παράση-

μον πολυτιμότερον πάσης οἴας δήποτε ταινίας, μίαν δηλαδὴ τεραστίαν οὐλήν. Ἀποκαλύψατε ἤδη καὶ τὰ ὀπίσθια, ὡς φρικιῶ καὶ νὰ τὸ ἀναλογισθῶ! Ἐνταῦθα θέλετε εὐρεὶ, ὡς τῆς σκληρότητος, ὡς τῆς ἀπανθρωπίας, ὡς τῆς ἀγνωμοσύνης, ἐνταῦθα, λέγω, θέλετε εὐρεὶ σῆψιν ἐξ ἀτροφίας, διαβιβρώσκουσαν καὶ ζώσας ἔτι τὰς σάρκας τοῦ στρατηγοῦ ἐκείνου, μετὰ τοῦ ὁποίου τὸ αἶμα εἶναι ἴσως πολλὰ πέτραι τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἄχρι τῆς σήμερον βεβαμμένα».

Στοὺς καιροὺς μας, ἡ ἐθνικὴ μνήμη εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναβαπτίζεται μέσα σέ τέτοιες ὑπέροχες, σπάνιες προσωπικότητες, γιὰ νὰ κρατιέται διαρκῶς σέ ἐργήγορση.

Ἑλληνίς

«Ἐμεῖς κοιτᾶμε πρὸς τήν Ἑλλάδα»

Παρασκευή καί ὥρα ἔκτη... Νεοελληνική Λογοτεχνία μέ τό Β₂ καί τά παιδιά δηλώνουν πολύ κουρασμένα ἀπό ὅλη τήν ἑβδομάδα. Μπαίνω μέ ἐνθουσιασμό καί χαμόγελο στήν αἴθουσα, κρατώντας μόνο κάποιες φωτοτυπίες στά χέρια μου.

-Καλησπέρα, παιδιά! Τί κάνετε;

-Θά γράψουμε τέστ; μέ ρωτοῦν πανικοβλημένα.

-Ναί, θά μπορούσε κι ἔτσι νά τό πει κάποιος! Μετά τήν ἐπιστολή τοῦ Ἰνδιάνου Σιάτλ στόν πρόεδρο τῶν Η.Π.Α.*, πού μελετήσαμε τήν προηγούμενη φορά, σήμερα θά ἤθελα νά σχολιάσουμε μαζί μία ὁμιλία ἑνός σύγχρονου Ἰνδιάνου, πού θά ἐλέγξει κάτι ἄλλο!

-Ποῦ τή βρήκατε, κυρία; Μεταφρασμένη;

-Ὅχι, τό καταπληκτικό εἶναι ὅτι ὁ σημερινός Ἰνδιάνος μιλάει... τήν ἑλληνική γλώσσα! Τήν ἄκουσα στό διαδίκτυο καί τήν ἀπομαγνητοφώνησα, γιατί πραγματικά μέ ἐντυπωσίασε. Θά διαβάσουμε κάποια ἀποσπάσματα της καί στό τέλος θά τήν ἀκούσουμε ὁλόκληρη. Εἶναι συγκλο-

νιστικές οἱ ἀλήθειες πού εἶπε... Τά λόγια του ταιριάζουν πολύ μέ τήν ἐπέτειο τῆς 25ης Μαρτίου πού θά γιορτάσουμε σέ λίγες μέρες, ἀλλά καί μέ τή γιορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, μιά καί ὁ Ἰνδιάνος εἶναι ἱεραπόστολος καί ἐπίσκοπος Ἰασσοῦ Μεξικῆ καί ὀνομάζεται Τιμόθεος!

-Ἐπίσκοπος; Πῶς ἔγινε;

-Εἶναι μεγάλη καί θαυμαστή ἡ ἱστορία του. Ἦταν πολύ μικρός, ὅταν γιά πρώτη φορά εἶδε τόν ἐπίσκοπο τῆς Κύπρου Μακάριο. Ρώτησε τότε καί ἔμαθε ὅτι ὑπάρχει ἡ Ὁρθοδοξία καί αὐτή εἶναι ἡ «μᾶνα Ἐκκλησία».

-Πόσο χρονῶν εἶναι τώρα;

-Μή βιάζεστε, θά λυθοῦν πολύ γρήγορα ὅλες οἱ ἀπορίες σας. Διαβάζω: «Εἶμαι νεαρός, γιατί ἔχω 23 χρόνια πού γεννήθηκα στήν κολυμβήθρα τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐδῶ καί 23 χρόνια, σέ ἕνα κομμάτι γῆς πού ὀνομάζεται Μακεδονία, ἦρθα ἐγώ ἀπό τή Λατινική Ἀμερική, γιά νά φέρω τό φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας στά δικά μου μέρη. Ἀλλά ὅμως γιατί ἦρθαμε ἐδῶ; Καί γιατί βρισκόμαστε στήν Ἑλλάδα; Γιά

νά βλέπουμε καλά καί νά καταλαβαίνουμε καλύτερα καί νά κατανοήσουμε τό Εύαγγέλιο, πρέπει νά στεκόμαστε πάνω στους ώμους τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί πάνω στά κόκκαλα τά βγαλμένα τῶν Ἑλλήνων τά ἱερά... Ἀφήστε με νά σᾶς μιλήσω σήμερα καί νά σᾶς ὑπενθυμίσω μέ ὄλο τόν σεβασμό, μέ ὄλη τήν ἀγάπη, τί σημαίνει Ἑλλάδα».

-Μά, πῶς ξέρει τόν Ἐθνικό μας Ὑμνο;

-Ἐμένα μοῦ ἄρεσε πού ξέρει καί τή Μακεδονία μας!

-Καί πόσο εὐγενικά μιλάει, «ἀφήστε με νά σᾶς θυμίσω»... Γιατί ἐμεῖς τό ἔχουμε ξεχάσει.

-Ναί, παιδιά... Ἀκούστε καί τί ἄλλο λέει: «Ἐμεῖς κοιτᾶμε πρὸς τήν Ἑλλάδα, δέν ξέρω ὅμως πρὸς τά ποῦ κοιτᾶνε οἱ Ἕλληνες... Μὴν προσβάλλετε τόν Ἑλληνισμό! Μὴν προσβάλλετε τήν Ἑλλάδα! Μὴ βάζετε, παρακαλῶ, νερό στό κρασί! Στῶμεν καλῶς! Ἡ Ἑλλάδα εἶναι τό κέντρο τῆς πίστεως».

-Κυρία, πῶς ξέρει τόσο καλά τά ἀρχαῖα ἑλληνικά;... «Στῶμεν καλῶς» τί σημαίνει;

-Τό λέει καί ὁ ἱερέας στήν ἐκκλησία.

-Ναί, σημαίνει «νά σταθοῦμε καλά, νά προσέχουμε δηλαδή». Διότι ἀναρωτιέται πρὸς τά ποῦ κοιτᾶνε οἱ Ἕλληνες! Ἀκούστε: «Αὐτός ὁ Ἰνδιάνος μέ τά σχιστά μάτια, ἐγώ... δέν πηγαίνω στή Ρουμανία, δέν πηγαίνω στή Ρωσία, ἔρχομαι ἐδῶ, γιατί ἐδῶ μέ μία γιαγιά ὀνομαζομένη Καλλιόπη στό Αἰγάλεω ἔμαθα νά κάνω τόν σταυρό μου. Ἐδῶ μέ ἕναν παππού ἔμαθα νά λέω τό «Πιστεύω» καί νά λέω τό «Πάτερ ἡμῶν». Καί ὅταν λέμε «ἀπ' τά κόκκαλα βγαλμένη τῶν Ἑλλήνων τά ἱερά», τό λέμε μέ τήν καρδιά, γιά νά μὴν εἶναι ἀνάγκη αὐριο ἐμεῖς οἱ ξένοι, ἐμεῖς οἱ Ἰνδιάνοι, διότι ἐγώ εἶμαι Ἰνδιάνος, νά ῥθῶ ἐγώ μέ ἀναμμένο φανάρι, σάν τόν Διογένη, γιά

νά ψάξω Ἕλληνα μέσα στους Ἕλληνες».

-Πῶ, πῶ, κυρία... Καί τόν Διογένη ξέρει!...

-Καί λέει νά μὴν ἔρθει καί ψάχνει μέ φανάρι. Σάν αὐτό πού διαβάζαμε προχτές στά Ἀρχαῖα...

-Καί κάτι ἀκόμα ζητάει ἀπό τούς Ἕλληνες: «Νά κληρονομήσετε στά παιδιά σας ὄχι ἕνα χάρτη, ἀλλά μιά πατρίδα. Ὁχι ἕνα χάρτη πού περιορίζει τήν Ἑλλάδα σέ σύνορα, ἀλλά μιά πατρίδα πού εἶναι Ἑλληνισμός καί Ὁρθοδοξία μαζί. Νά κληρονομήσετε ὄχι ἕνα σπίτι στά παιδιά σας, ἀλλά μιά ἑλληνική οἰκογένεια... Καί νά μὴν ξεχνᾶτε ἀπό ποῦ προέρχεστε καί ποῦ εἶστε, γιά νά ξέρετε καί πρὸς τά ποῦ πηγαίνετε. Αὐτή ἡ πατρίδα, αὐτή ἡ Ἑλλάδα, αὐτή ἡ δική σας Ἑλλάδα, πού εἶναι δική μου Ἑλλάδα, διότι ἐδῶ παίρνω τό φῶς τῆς ἀλήθειας. Ζήτω ἡ Ἑλλάδα! Ζήτω ἡ Ὁρθοδοξία! Ζήτω ὁ Ἑλληνισμός! Πάντα μπροστά, ποτέ πίσω... Εὐχαριστοῦμε Ἑλλάδα, εὐχαριστοῦμε Ὁρθοδοξία, εὐχαριστοῦμε πού μᾶς φωτίσατε καί μᾶς πλουτίσατε!».

-Ἐμεῖς εὐχαριστοῦμε! φωνάζουν τά παιδιά καί ξεσποῦν σέ χειροκροτήματα.

Μυστικά συνομιλῶ μέ τόν Σεβασμιώτατο: «Εὐχαριστοῦμε, σεβασμιώτατε Τιμόθεε... πού εἶπατε τόσα πολλά μέσα σέ λίγες λέξεις, πού μᾶς θυμίσατε τί θησαυρό κρατᾶμε στά χέρια μας, πού μᾶς ἀφυπνίσσατε ἀπό τόν ὕπνο τοῦ εὐδαιμονισμοῦ καί τοῦ ἐφησυχασμοῦ». Κοιτῶ τά φωτεινά ζευγάρια μάτια πού καρφώνονται πάνω μου καί περιμένουν...

-Παιδιά, σήμερα τό μάθημα μᾶς τό ἔκανε ἕνας Ἰνδιάνος ἐπίσκοπος... Θά ἤθελα τίς φωτοτυπίες πού σᾶς ἔδωσα νά τίς διαβάσετε στό μεσημεριανό ἢ στό βραδινό τραπέζι μαζί μέ τούς γονεῖς καί τά ἀδέλφια σας. Εἶναι λόγια πού πρέπει νά ἀκούσουμε ὄλοι οἱ Ἕλληνες, γιά νά

ξυπνήσουμε και νά αγωνιστούμε νά φυλλάξουμε ό,τι μᾶς παραδόθηκε μέ δάκρυ και μέ αἷμα: Ἑλλάδα και Ὁρθοδοξία. Μήν τό ξεχάσετε ποτέ αὐτό τό μάθημα!

-Κυρία, λέει ὁ Σωκράτης, ἐγώ σκέφτηκα νά γράψω στόν Σεβασμιώτατο και νά τοῦ πῶ πόσο μοῦ ἄρεσαν ὅσα μᾶς εἶπε.

-Κι ἐγώ, κυρία, θά ἤθελα νά τοῦ γράψω και νά τοῦ πῶ ὅτι μέ ἐντυπωσίασε πού ξέρει τόσα πολλά γιά τήν Ἑλλάδα και τήν Ὁρθοδοξία.

-Κι ἐγώ...

-Κι ἐγώ...

Ὁ ἐνθουσιασμός κυριαρχεῖ.

-Ὡραία, παιδιά, ἀφοῦ τό θέλετε, αὐτή θά εἶναι και ἡ ἐργασία μας γιά τήν ἐπόμενη φορά. Θά διαβάσουμε τίς ἐπιστολές σας. Μήν ξεχάσετε τήν προσφώνηση «Σεβασμιώτατε»... Κι ἀφοῦ συγκεντρώσουμε ὅλες τίς ἐπιστολές και τίς ὀργανώσουμε, θά τίς στείλουμε στό Μεξικό. Τί λέτε;

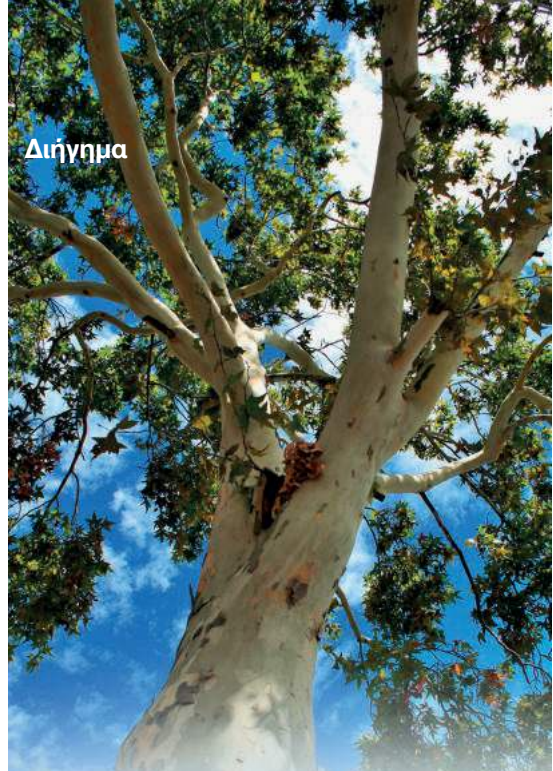
-Ναί, γιά νά ποῦμε ὅτι δέν ξεχνοῦμε τήν ἱστορία μας. Ἀφοῦ ἡ Ἑλλάδα ἔδωσε τά φῶτα της σέ ὅλο τόν κόσμο, κι ἐμεῖς ὀφείλουμε νά φυλλάξουμε τήν πίστη και τήν πατρίδα μας.

-Μακάρι, παιδιά, κάτι ἀπό ὅσα εἶπε νά τό χαράξουμε βαθιά μέσα μας! Θά τόν ἀκούσουμε τώρα και στό σχετικό βίντεο**. Καί σέ λίγες μέρες πού θά γιορτάσουμε τή λευτεριά μας, νά τό φωνάξουμε μέ τήν καρδιά μας μαζί μέ τούς ἀπανταχοῦ Ἕλληνες: Ζήτω ἡ Ὁρθοδοξία! Ζήτω ἡ Ἑλλάδα μας!

M.E.X.

* Ἰνδιάνος Σιάτλ, «Ἐνα παλιό μήνυμα γιά τόν σύγχρονο κόσμο». Κείμενα Ν. Λογοτεχνίας, Β' Γυμνασίου.

** <https://www.youtube.com/watch?v=z5iGfM-nfvLs>.

Στήν κορφή ένός πλατάνου

Τά φυλλαράκια στά δέντρα πήραν νά παίρνουν ζωή και τό μεγάλο πλατάνι στή ρεματιά, πού εἶχε δίπλα του τή νερομάνα, κι αὐτό πρασίνισε. Χωριανοί και περαστικοί, ὅλοι μιλοῦσαν γιά τό πλατάνι πού εἶχε ἀγκαλιά νά ξεκουράσει μέσα της πάνω ἀπό χίλιους νοματαίους. Καί σάν προχωροῦσε ἡ ἀνοιξη και πύκνωναν τά φύλλα του, τότε ἔμπαινε κι αὐτός στόν ἀγῶνα τῆς κλεφτουριάς, γιατί ψηλά στήν κορφή του, πού γιά νά ἀνέβεις ἔπρεπε νά εἶσαι ἢ πουλί ἢ ἔρπετο, κρεμοῦσαν τά παλληκάρια ὄπλα και σπαθιά, πού εἶχανε περισσευόμενα, και πήγαιναν ἀπό ἄλλα καπετανάτα και τά μάζευαν.

-Δημήτρη, ἀνέβα πρῶτος ἐσύ, εἶπε ὁ Μᾶρκος, θέλοντας νά πάρει θάρρος ἀπό τόν μικρότερο, πού τόν ἤξερε ὅτι εἶναι παλληκάρι.

Ὁ Δημήτρης δέν περίμενε δεύτερη κουβέντα. Πήδηξε μέ φόρα στόν φαρδύ

κορμό. Ἦθελε τουλάχιστον δύο ἄντρες νά τόν ἀγκαλιάσουν! Μέχρι νά τό καταλάβει ὁ Μᾶρκος, ἐκεῖνος ἔφτασε στήν κορφή. Κόπηκαν ὅμως τά πόδια του, ὅταν ἀπό ἐκεῖ ψηλά ξεχώρισε σκόνη ἀπό ἄλογα.

«Μᾶρκο, ἀνέβα γρήγορα!» φώναξε, κι ὁ Μᾶρκος, ἄν καί δέν καταλάβαινε τή βιάση τοῦ φίλου του, πήδηξε πάνω στόν κορμό.

«Αγκάλιαζε μέ τά δύο σου χέρια ὅλα τά κλαδιά καί μὴν κοιτᾶς κάτω! Μόνο ψηλά νά κοιτᾶς, ἐδῶ πού βρισκομαι ἐγώ!», τοῦ φώναξε κατευθύνοντάς τον ὁ Δημήτρης.

«Ἄντε, λίγο ἀκόμα!», τόν ἐνθάρρυνε ἡ φωνή ἀπό τήν κορφή κι ὁ Μᾶρκος μέ μία ἐντυπωσιακή γρηγοράδα βρέθηκε δίπλα στόν φίλο του, τήν ὥρα πού ἀκούστηκαν οἱ καλπασμοὶ τῶν ἀλόγων καί τά γέλια τῶν καβαλάρηδων.

Πάγωσε τό αἷμα τοῦ Μάρκου, ὅταν κατάλαβε γιατί ὁ Δημήτρης βιάστηκε τόσο καί κόλλησε πάνω στό κλαδί σάν χαμαιλέων.

«Μὴ φοβάσαι!», τοῦ ψιθύρισε ὁ Δημήτρης, «δέν πρόκειται νά μᾶς δοῦν».

Οἱ Τοῦρκοι, πού δέν φαίνονταν νά βιάζονται, μόλις ἔφτασαν στό δέντρο, κατέβηκαν ἀπό τά ἄλογά τους καί ἄρχισαν νά γεμίζουν μέ νερό τά παγούρια τους. Τά παιδιά τούς ἔβλεπαν καθαρά ἀπό πάνω, γιατί τό φύλλωμα ἦταν ἀκόμα πολύ ἀραιό. Ἡ προσευχή τους ἦταν νά μή γυρίσει κανένας τό βλέμμα του, γιά νά θαυμάσει τόν πελώριο πλάτανο. Καί δέν γύρισε, ὡς τή στιγμή πού ἀνέβηκαν καί πάλι στά ζῶα τους, γιά νά συνεχίσουν τόν δρόμο τους. Μέτρησαν δέκα καβαλάρηδες καί ἦταν ἔτοιμοι νά κάνουν μέ ἀνακούφιση τόν σταυρό τους, ὅταν εἶδαν ἕναν ἀπό αὐτούς νά γυρνᾶει πίσω καί νά ξανακατεβαίνει ἀπό τό ἄλογο.

«Ξέχασα τό παγούρι μου», φώναξε στούς υπόλοιπους καί τούς ἔκανε νόημα νά προχωρήσουν. «Θά σᾶς προφτάσω», εἶπε κι ἔστρεψε, θαρρείς, νοσταλγικά τό βλέμμα του στόν πλάτανο. Μέ ἕνα πήδημα βρέθηκε στή ράχη του κι ἄρχισε σάν αἴλουρος νά ἀνεβαίνει. Ἦταν στό τελευταῖο κλαδί πρὶν τήν κορφή, ὅταν εἶδε τά δύο παιδιά κολλημένα στά κλαδιά νά τρέμουν ἀπό τόν φόβο τους. Σταμάτησε σαστισμένος ὁ Τοῦρκος καί γιά μιά στιγμή φάνηκε νά προβληματίζεται.

-Τί κάνετε ἐσεῖς ἐδῶ πάνω; τούς ρώτησε στά Ἑλληνικά, μά τά παιδιά δέν μίλησαν. Ὅταν ἦμουν μικρός σάν κι ἐσᾶς, συνέχισε γλυκαίνοντας τή φωνή του, αὐτή ἡ κορφή ἦταν τό πιό ἀγαπημένο μου μέρος.

-Εἶσαι Γραικός; τόν ρώτησε ἀνοίγοντας διάπλατα τά μάτια του ὁ Μᾶρκος.

-Ἐφτασαν μιά μέρα οἱ Τοῦρκοι στό χωριό καί μᾶς ἄρπαξαν, ἐμένα καί τόν Νώντα, τήν ὥρα πού ἦμασταν ἔτοιμοι νά ἀνεβούμε στόν πλάτανο, γιά νά μαζέψουμε τά ὄπλα πού κρέμασαν τά παλληκάρια τοῦ καπετάν-Ὀδυσσεά, γιά νά τά στείλουμε στόν καπετάν-Ἀνέστη.

-Ὁ Νώντας ἦταν ἀδελφός μου! φώναξε ἐκπληκτος ὁ Μᾶρκος.

-Κι ὁ Θεοδωράκης ἦταν δικός μου ἀδελφός, εἶπε μέ τρεμάμενη φωνή ὁ Δημήτρης. Πρὶν δώδεκα χρόνους τούς ἄρπαξαν οἱ Τοῦρκοι. Ἐγώ ἦμουν ἀκόμα ἀγέννητος κι ὁ Μᾶρκος δύο χρονῶν. Μὴν εἶσαι ὁ Θεοδωράκης; Μόνον ὁ Θεοδωράκης κι ὁ Νώντας, ἔλεγε ὁ πατέρας μου, ἀπ' ὅλα τά παιδιά τοῦ χωριοῦ μπορούσαν νά ἀνέβουν στήν κορφή τοῦ πλάτανου. Μά ναί, μοιάζεις τόσο πολύ μέ τόν πατέρα μας, εἶσαι ὁ Θεοδωράκης!

Ξέσφιξε τά χέρια του ἀπό τό κλωνάρι ὁ Δημήτρης καί βρέθηκε στήν ἀγκαλιά τοῦ ἀδελφοῦ του.

-'Ο Νώντας, τί απέγινε ὁ Νώντας; ρώ-
τησε μέ ἀγωνία ὁ Μᾶρκος.

-'Ο ἀδελφός σου ἦταν πιό γενναῖος
ἀπό μένα. Τήν ἴδια μέρα τούς ξέφυγε καί
οὔτε πού ξέρω κι ἐγώ πού πήγε. Κατε-
βαίνω γιά νά μήν κινήσω ὑποψίες καί θά
βρῶ τρόπο νά μέ χάσουν ἀπό τά μάτια
τους. Κανένας τους δέν ξέρει ὅτι εἶμαι
ἀπό τό χωριό μας. "Όταν δοῦν μονάχο τό
ἄλογό μου, θά πιστέψουν ὅτι μέ σκότω-
σαν οἱ κλέφτες. Μόνο μήν κατεβαίνετε
ἀπό τό δέντρο, ἄν δέν τούς δεῖτε νά ξε-
μακραίνουν ἀπό τό χωριό! "Ἡρθαμε τάχα
γιά ἐπιτήρηση, γιά νά δοῦμε ἄν εἶναι ὅλα
καλά, ὅμως ὁ σκοπός μας εἶναι νά βροῦ-
με ἀγόρια γιά τόν στρατό.

-Δέν θά βροῦν κανένα ἀγόρι. "Όλα τά
παιδιά πού γεννήθηκαν, ἀφοῦ ἄρπαξαν
ἐσένα καί τόν ἀδελφό μου, τά ντύνουν
κοριτσιίστικα καί τά δηλώνουν κορίτσια,
εἶπε ὁ Μᾶρκος.

-'Εμᾶς οἱ γονεῖς μας δέν καταδέχτη-
καν τά ἀγόρια τους νά τά φορέσουν φου-
σάνια κι ἔτσι εἴμαστε τά μοναδικά ἀγόρια
τοῦ χωριοῦ, ἐξήγησε μέ περηφάνια ὁ Δη-
μήτρης. Θεοδωράκη, κόμπιασε ὁ Δημή-
τρης, νά σέ ρωτήσω κάτι;

-Νά μέ ρωτήσεις! ἀπάντησε συγκινη-
μένος ὁ Θεοδωράκης.

-Σαλαβάτησες; Ἀρνήθηκες τόν Χρι-
στό; ρώτησε καταπίνοντας τόν κόμπο,
πού εἶχε σταθεῖ στόν λαιμό του ὁ Δημή-
τρης.

-Κάλλιο τό εἶχα νά πεθάνω! 'Ο Θεός
φύλαξε καί δέν μέ ἀνάγκασαν αὐτοῖ πού
μέ ἄρπαξαν. "Όλοι οἱ κατοπινοί νόμιζαν
πώς εἶμαι Τοῦρκος... Καλή ἀντάμωση στό
σπίτι μας ἀπόψε, ἀδελφέ μου! Νά πεις τή
μᾶνα νά μέ περιμένει μέ τσουκνιδόπιτα...
Ξέρει πώς εἶναι τό ἀγαπημένο μου.

Γλίστρησε μέ φοβερούς ἐλιγμούς ἀ-
πό τό δέντρο ὁ Θεοδωράκης καί καβά-
λησε τό ἄλογό του. 'Εκεῖνο χλιμίντρισε,

μέ ἓνα παραπονεμένο χλιμίντρισμα, λές
καί κατάλαβε πώς ἦταν ἡ τελευταία φο-
ρά πού κουβαλοῦσε τόν ἀφέντη του καί
ὄρμησε κατά κεί πού τό κατεύθυνε ὁ κα-
βαλάρης.

Τά δύο παιδιά πάνω στό δέντρο ἀγκα-
λιάστηκαν κι ἔμειναν ἔτσι ἀμίλητα ὡς τή
στιγμή πού εἶδαν τούς ἐννέα Τοῦρκους
πάνω στά ἄλογα καί τό ἓνα ἄλογο δίχως
καβαλάρη. Δέν σταμάτησαν αὐτή τή φο-
ρά στόν πλάτανο. "Εδειχναν νά βιάζονται
μήν τούς προλάβει ἡ νύχτα καί πέσουν σέ
ἐνέδρα καί χαθοῦν κι αὐτοῖ, ὅπως χάθηκε
ὁ σύντροφός τους. Σάν δέν τούς ξεχώρι-
ζαν πιά καί οὔτε σάν κουκκίδα δέν τούς
ἔβλεπαν ἀπό μακριά, τότε ἔκαναν τόν
σταυρό τους καί κατέβηκαν.

-Τώρα θά εἴμαστε τρεῖς πού θά ἀνε-
βαίνουμε στήν κορφή γιά νά μαζεῦου-
με τά ὄπλα, εἶπε χαρούμενος ὁ Δημή-
τρης.

-Νά δώσει ὁ Θεός νά γίνουμε τέσσε-
ρις! εἶπε μέ ἐλπίδα ὁ Μᾶρκος καί ἄρχισαν
νά τρέχουν πρὸς τό χωριό.

-Στάσου νά μαζέψουμε τσουκνίδες,
εἶπε ὁ Μᾶρκος μπαίνοντας στό χωριό,
ξέρω ἓνα χωράφι πού εἶναι γεμάτο.

-Δέν χρειάζεται, ἡ μᾶνα μου κάθε μέ-
ρα μαζεύει τσουκνίδες περιμένοντας τόν
Θεοδωράκη. Κάθε δύο-τρεῖς μέρες τίς
πετάει. Ἀπόψε θά τή φάμε ἐπιτέλους τήν
τσουκνιδόπιτα. Θά σέ περιμένουμε, εἶπε
ὁ Δημήτρης καί κτύπησε φιλικά τήν πλά-
τη τοῦ φίλου του.

- 'Εμεῖς χρωστᾶμε κόκορα, σάν θά γυ-
ρίσει ὁ Νώντας, εἶπε καί κείνη τήν ὥρα
ἄκουσαν τόν κόκορα νά λαλεῖ παραπονε-
μένος.

-Θά ἔρθει, Μᾶρκο, σίγουρα θά γυρί-
σει, εἶπε ὁ Δημήτρης κι ἔνιωσε τή γεύση
τοῦ ψητοῦ κόκορα στό στόμα του!

'Ελένη Βασιλείου

Στή μνήμη των Τριών Μεγάλων

Πανηγυρικά γιορτάσαμε και φέτος τη μεγάλη γιορτή της Έκκλησίας και της Παιδείας, τη γιορτή των αγίων Τριών Ίεραρχών, στην κεντρική αίθουσα της Αδελφότητάς μας.

Μέ ζωντάνια και παλμό ή χορωδία του «Λύχνου» απέδωσε τραγούδια αφιερωμένα στους τρεις μεγάλους Άγιους πρωτίστως, αλλά και σ' όλους εκείνους που στό μέτρο τών δυνατοτήτων τους προσπάθησαν να ακολουθήσουν τά ίχνη τους.

Στή συνέχεια, οι νέοι θεολόγοι μας παρουσίασαν κείμενα επιλεγμένα από τά έργα τών τριών σοφών διδασκάλων μέ θέμα εξαιρετικά επίκαιρο, τήν ειρήνη. Τά παρακολουθήσαμε μέ έντονο ενδιαφέρον και πολλή προσοχή.

Μέσα στην εύφρόσυνη έορταστική ατμόσφαιρα, καθώς έχει καθιερωθεί τά τελευταία χρόνια, ή Αδελφότητα τιμᾶ συνεργάτες και αγαπητούς αδελφούς που κοπίασαν και ανάλωσαν τή ζωή τους στή διακονία του εὐαγγελίου. Δύο τέτοια σεβαστά και αγαπητά πρόσωπα τιμήθηκαν και φέτος.

Ό πρώτος είναι ό ήδη μακαριστός Κυριάκος Τριανταφυλλίδης, που πρόσφατα αποδήμησε για τή θριαμβεύουσα Έκκλησία. Ήταν ένας ταπεινός διάκονος του εὐαγγελίου, που αγαπούσε τόν Θεό και τήν Έκκλησία. Έργάστηκε μέχρι τό τέλος τής ζωής του φιλότιμα και ως υπεύθυνος του άνα-

τολικού Παραρτήματος τής Αδελφότητας. Μέ συγκίνηση άκούσαμε όσα λέχθηκαν από τόν πρόεδρο τής Αδελφότητας κ. Γεώργιο Μυτιληναίο για τή σεμνή άλ-

λά και τόσο καρποφόρα διακονία του. Επιβεβαίωσε ένθερμα ό αιδεσιμώτατος π. Χριστόδουλος, έφημέριος Μονολόφου, ό όποιος άρμονικά συνεργάστηκε μέ τόν αδελφό μας.

Τό δεύτερο πρόσωπο που τιμήθηκε είναι ό κ. Άριστείδης Άνδρεάδης, υπεύθυνος του δυτικού Παραρτήματος. Άκούραστος και σθεναρός κήρυκας του εὐαγγελίου. Όργάνωσε και διακόνησε άφοσιωμένα πλήθος κύκλων μελέτης τής αγίας Γραφής. Μίλησε για τόν Χριστό σέ πόλεις και χωριά, από τόν άμβωνα αλλά και από τό ραδιόφωνο και τήν τηλεόραση. Κατάρτιζε τούς πιστούς και άποστόμων τούς αίρετικούς. Υπήρξε ό φόβος και ό τρόμος τών μαρτύρων του Ίεχωβά. Μετά από πολύμοχθο και πολυχρόνιο άγώνα, τώρα «διάγει έν ειρήνη και ήσυχία», περιμένοντας να τόν ξεκουράσει ό Κύριος και να του χαρίσει τόν «τής δικαιοσύνης στέφανον» (βλ. Β΄ Τι 4,8).

Όλόψυχα εύχαριστήσαμε τόν Θεό, που μᾶς χάρισε τούς δύο τιμηθέντες αδελφούς, πολύτεκνους οικογενειάρχες και ένθερμους κήρυκες του θείου λόγου, παραδείγματα αξιοθαύμαστα και αξιομίμητα. Και θερμά τόν παρακαλούμε να άναδεικνύει στην Έκκλησία του τέτοια πρόσωπα, που θά συνεχίζουν τό έργο για τήν εξάπλωση τής βασιλείας του και τή δόξα του αγίου ονόματός του.

Συζητώντας τά γεγονότα...

Ἡ μεγάλη διαφορά

Δέν εἶναι τῆς ὥρας νά σχολιάσουμε καί νά ἀναδείξουμε τίς μεγάλες διαφορές πολιτισμοῦ τῶν δύο λαῶν, Ἑλλήνων καί Τούρκων. Στή μεγάλη θλίψη πού ἐπικρατεῖ στους γείτονές μας δέν ἔχουμε παρά νά παρακαλέσουμε τόν Θεό νά τούς παρηγορήσει καί νά τούς δώσει τή δύναμη νά ξεπεράσουν τή μεγάλη καταστροφή. Δέν μπορούμε ὅμως νά μή σταθοῦμε σέ ἕνα σημαντικό θέμα, τό ὁποῖο σχολιάζουν αὐτές τίς μέρες καί ἀρκετοί Τούρκοι, ὄλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων.

Ἐδῶ καί χρόνια ὁ Πρόεδρος τῆς Τουρκίας καί ἄλλοι ἐπιφανεῖς Τούρκοι μᾶς ἀπειλοῦσαν μέ μία φράση πού εἶχε γίνει σλόγκαν: «Θά ἔρθουμε ξαφνικά βράδυ!». Εὐκαίρως ἀκαίρως τό ἐπαναλάμβαναν, πιθανόν γιά νά «σπάσουν», ὅπως νόμιζαν, τό ἠθικό μας. Ὅμως, ἀντί νά ἔρθουν ξαφνικά οἱ Τούρκοι ἕνα βράδυ, γιά νά πατήσουν μέ ὄπλα κάποιο νησί μας, πῆγαν ξαφνικά τά παλληκάρια μας στήν Τουρκία καί «πῆγαν μέρα». Δέν πῆγαν μέ ὄπλα καί πολεμικά ἀεροπλάνα, ἀλλά -ὅπως ἦταν φυσικό- μέ φάρμακα, μέ σκαπτικά καί ἄλλα ἐργαλεῖα, γιά νά βοηθήσουν στόν ἀπεγκλωβισμό ἀνθρώπων πού εἶχαν θαφτεῖ κάτω ἀπό τούς σωρούς τῶν

ἐρειπίων. Αὐτό ὑπαγορεύει ὁ δικός μας πολιτισμός: Σεβασμό καί ἀγάπη γιά τόν κάθε συνάνθρωπο, μέ ἀνιδιοτέλεια καί θυσία. Αὐτός εἶναι ὁ πανάρχαιος ἀλλά καί σημερινός ἑλληνοχριστιανικός πολιτισμός!

Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου καί δημογραφικό

Μία ἀπό τίς πρῶτες ἐνέργειες τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, Γεωργίου, θά εἶναι ἡ ἐπιδότηση τῶν χριστιανῶν Ὁρθοδόξων τοῦ νησιοῦ μέ ἕνα σημαντικό ποσό γιά κάθε παιδί ἀπό τό τρίτο καί μετά. Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος δείχνει μέ αὐτόν τόν τρόπο τήν ἔμπρακτη στήριξή του στίς οἰκογένειες τῶν Ἑλλήνων Κυπρίων, τή στιγμή μάλιστα πού αὐξάνονται ραγδαῖα οἱ παράνομοι μουσουλμάνοι μετανάστες. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι στήν ἐπαρχία Πά-φου, ὅπου ἦταν ἐπίσκοπος, οἱ Ἑλλη- νες Κύπριοι εἶναι πλέον λιγότεροι ἀπό τούς ξένους κι εἶναι ἄμεσος ὁ κίνδυνος ἀφελληνισμοῦ τοῦ νησιοῦ ὕστερα ἀπό 3.000 χρόνια. Ἄς ἐλπίσουμε ἡ πρωτοβουλία του νά εὐαισθητοποιήσει ἐκκλησιαστικούς καί πολιτικούς ἄρχοντες καί στήν Ἑλλάδα, ὅπου τό 2022 εἶχαμε ἀρνητικό ρεκόρ γεννήσεων.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
ΠΕΛΟΠΟΣ 7
54633 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

